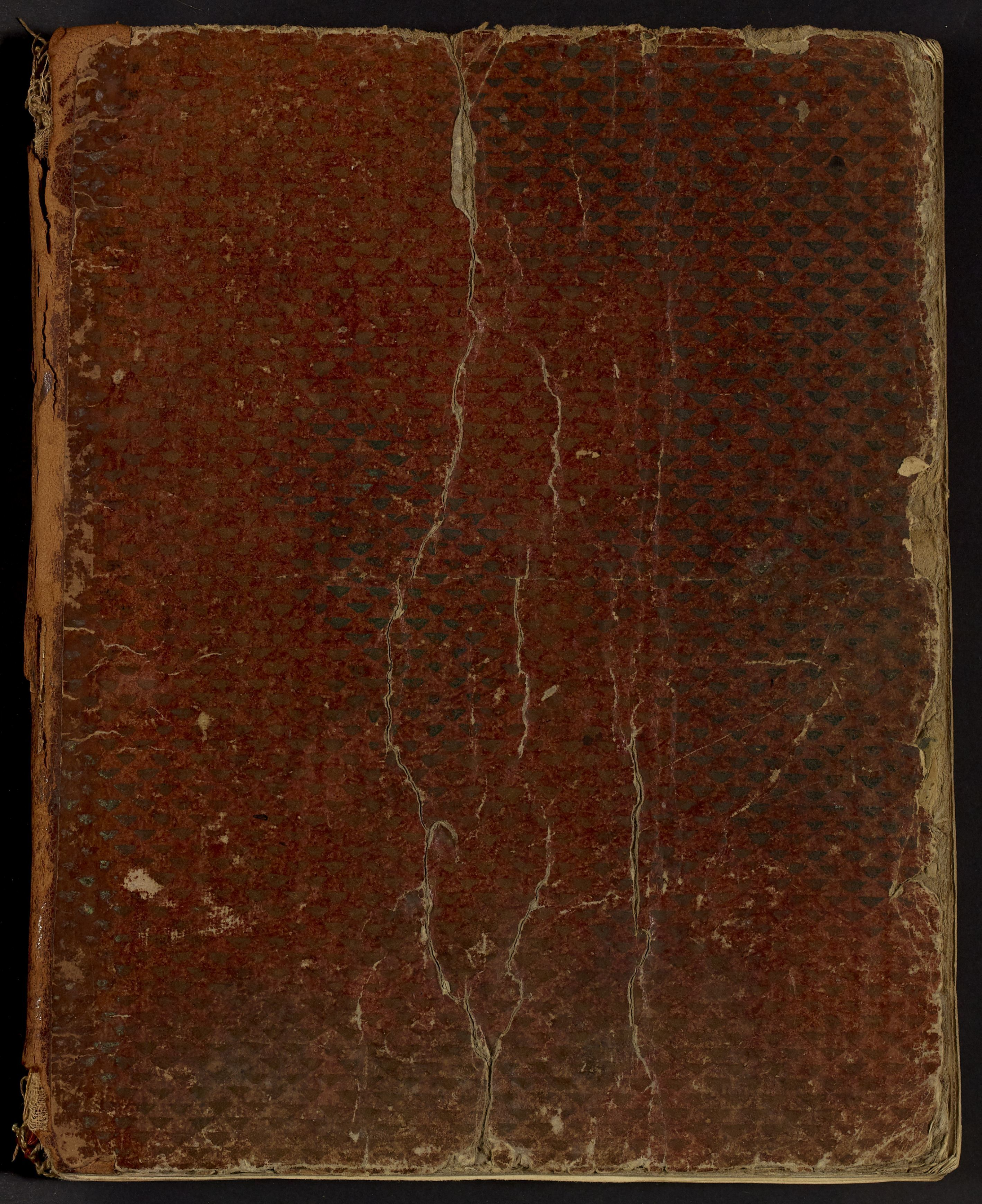
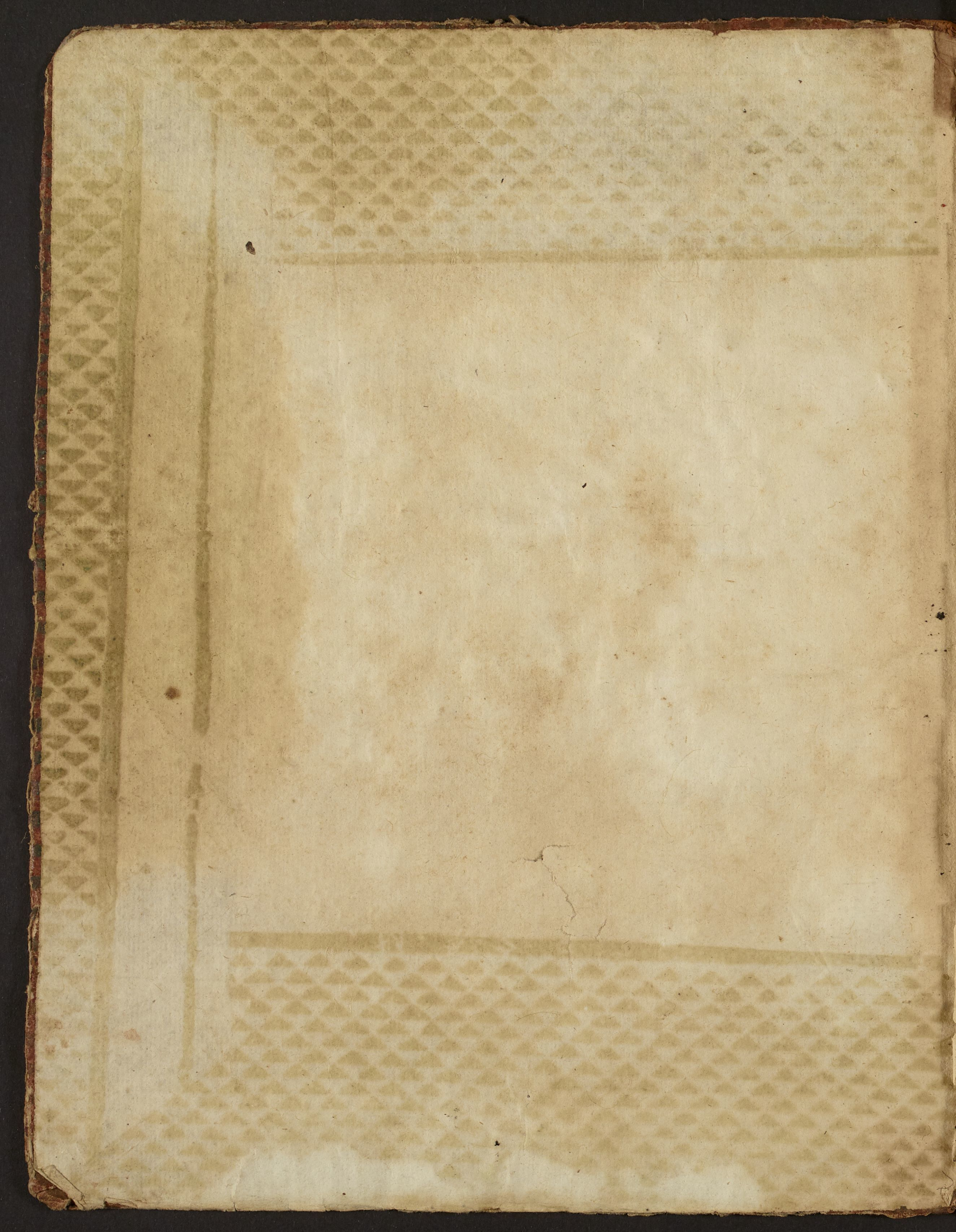
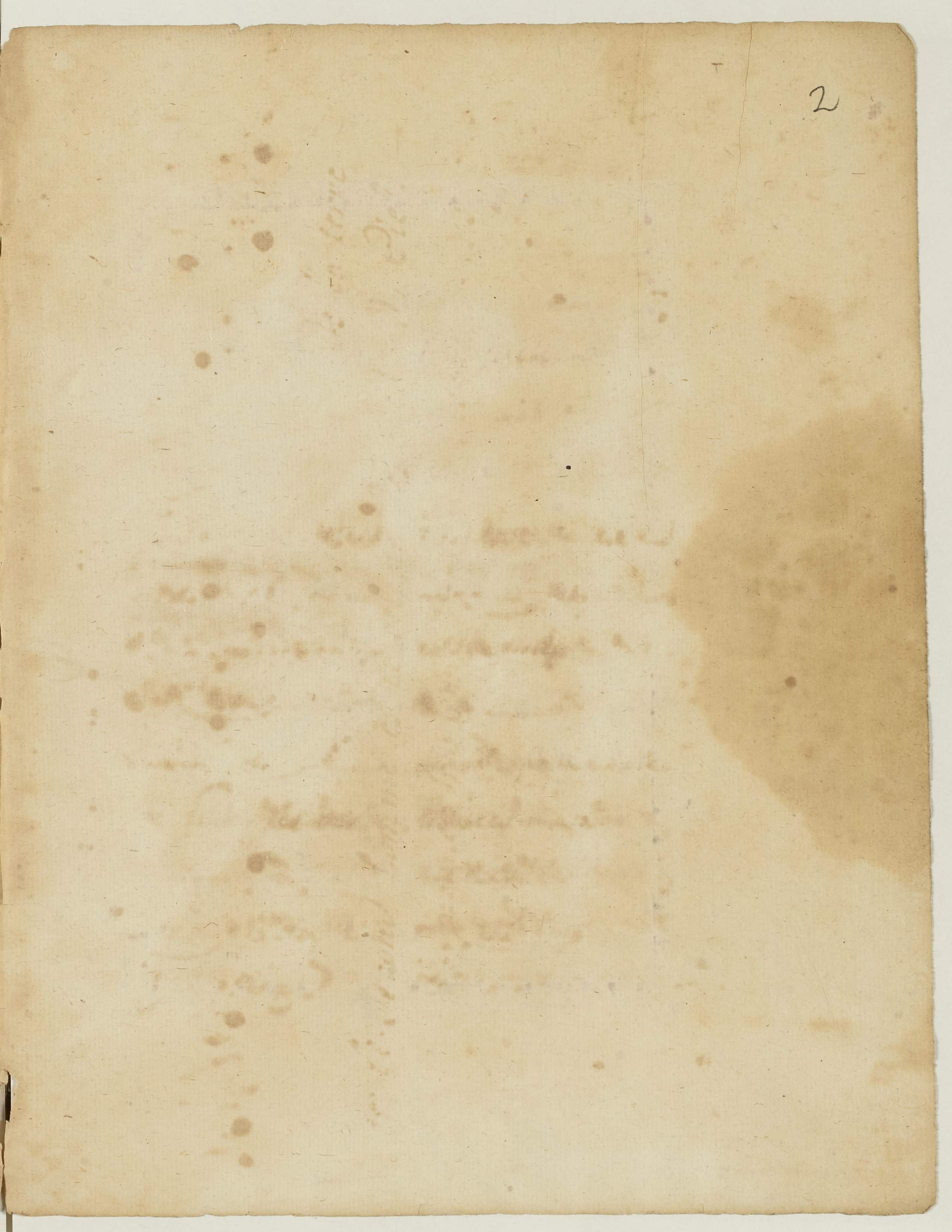

محرم
صفر الاول
ربیع الآخر
جمازی الاولی
جمازی الاخری
رجب
شعبان
رمضان
شوال
ذی القعده
ذی الحجه

3

Traduction
Du Chahidy faitte
Dansle
College des Capucins de
Constantinople

Par les soins et sous la direction
Du R. P. Romain
De Paris
conseillir des Missions de Grece et
Preffet des jeunes de langues
De France

1731

هذا كتاب شاهدی

بسم الله الرحمن الرحیم

بنام خالق حی و توانا | قدیم قادر و بینا و دانا

باسم الخالق الحی القوی القدیم القادر السمیع العلیم

ثنا و حمد و شکر و بی نهایه | سپاس منت و بی حد و غایه

الثناء والحمد والشکر

اکا کیم وار ایدوب و کائناتی | یرتدی هم حیاتی هم مماتی

یوغیکن اول دیدی و اولدی عالم | هم ایتدی قدرتیله خلق آدم

انک نسلندن ایتدی انبیایی | خصوصا کیم حبیبی مصطفایی

صلاتیله سلام اول شاهه دایم | کانکله دین اسلام اولدی قایم

دخی اصحاب و آلنه که بونلر | انک شرعنه اولدیلر اولدیلر مسخّر

سن اندن صکره بل مرحوم مغفور | خدایی اول کمالاتیله مشهور

که والد در بو محتاج و کدایه | اوله روحینه رحمت بی نهایه

Preface de Chahidy.

Au nom de Dieu misericordieux

Au nom de Dieu, Createur

vivant, fort, eternel, puissant, qui voit tout souverainement sage et intelligent; salut, louanges et remercimens sans fin à ce Dieu qui a crée toutes les creatures, qui a fait la vie et la mort; qui ayant dit au Monde qui n'etoit point, sois; l'a tiré du neant qui a formé par sa puissance le premier homme du limon, c'est de luy que sont descendus les Prophetes, et surtout son amy Mahomet. salut aussi et benedictions sans fin à ce Roy par qui la vraye religion s'est etablie; salut pareillement à ses descendans

دخی معصومکن جهد ایله مرحوم　　اوقتمشدی لغتلری باکه منظوم
اوقیدم اولا تحفهٔ حسامی　　مقرر اولدی انکله جان مشامی
دخی منظوم اوقیدی چوق لغاتی　　ایچردی طبعمه آب حیاتی
شو رسمه اولدم لغت علمنده ماهر　　لغت کیم بلمسم اولیدی نادر
کداده ساله اولدقده خدایی　　ایدوب رحلت قودی دار فنایی
بکا کاولدی لغت علمی مسخر　　نه علمه بشلسم اولدی میسر
خصوصا علم ربانی که سلطان　　جلال الدین دیمشدر مغز قرآن
کتاب مثنوی کیم قوت جاندر　　ضیاء نور چشم عاشقاندر
بکا کشف اولدی بو تعلیم استاد　　انکله ایدرم عشاقه ارشاد
یقین بلدم که بو نورسته معصوم　　لغتلر اوقیه وزنیله منظوم
اگاهی علم اولور الستده اسان　　اولور عالمده بر مرد سخندان
خدا شاد ایلیه روح حسامک　　ویره جنتده اعلا سیر مقامک
کتوردی نظمه بونجه در مکنون　　سلیس و شوخ رنکامیز موزون
جهانده یقدی بر شمع منور　　سویلمز خسرودک نفعن کوررلر

=cendans et à ses amis qui ont suivis sa loy et se sont soumis aux
preceptes et aux ordres qu'il leur à laissé.

Sçachés, cher lecteur, que le deffunt Khouda d'heureuse me=
=moire, mon Pere celebre et renommé partout et ses perfections
(que la misericorde de Dieu soit sans fin sur luy); lors que j'etois
encore dans une âge tres tendre se donna beaucoup de peine pour m'en=
=seigner à lire les livres de poesie avec cadence, il me fit lire d'abord
le Teuhfé de Husam qui est un livre dont les parfums et les
bonnes odeurs recréent l'odorat de l'ame; il me fit lire en suite
beaucoup d'autres bon livres, dans les quels je puisay la vraye eau
de Vie; par cette lecture je me suis formé dans la science des langues
de sorte qu'il n'y avoit aucune langue dont je n'eusse la connoissance.

J'avois à peine atteint l'âge de dix ans, lors que mon
Pere laissant ce monde de corruption, passa à une meilleure vie;

حدیثنده بیوردی فخر عالم بو معنایی که اولادر خیر آدم

که اولادی ایما خیر اته ساعی ایده خلق اندن انتفاعی

دلادوکم یزیر بر خوشچه نامه نظیره اوله اول تحفه حسامه

که بونده داخی اوله چوق فوائد نیجه نفع ایده لراندن زوائد

شکردن کونه کونه بشمش حلوا اولور بر ذوق هر برنده تنها

مزین اولمش بر محبوب و زیبا کیوب انواع الوانیله دیبا

ویرو هر رنك اكابردر لو زینت کلور عشاقه درلو درلو حالت

نه کلو وارایسه انده جواهر کتوردم بونده الا کاوله نادر

قودم انلاری کاستمایلی بو قدر قالا اولمیا انده بونده چوق قدر

کتوردم مثنویدن چوق غرائب که اوله مولویلر بوکه راغب

اولن بحر انده وار در بونده اما دخی وار بونده نیجه بحر رعنا

یوغ انده داخی قطعها ولدقچه اخر کتوردم بحرنی ایچنده بر بر

تمام اولدقچه هر بر قطعه موزون یزردم انده بر بیت همایون

که اوله فارسی بر مصرعی هم بری ترکی اوله نه بیلش ونکم

depuis sa mort je me suis tellement appliqué à l'etude que dans
quelque science que j'aye formé le dessein de me rendre capable,
ma grande application me l'a rendu facile. je me suis addonné
principalement à la science divine que le sultan Djelaleddin a
appellé la moëlle de l'Alcoran par le moyen de cette étude j'ay
compris moy seul sans l'instruction d'aucun maître le livre
de Messnevi que l'on peut appeller la lumiere de l'esprit,
la nourriture de l'ame et le guide des amans de Dieu, c'est avec
ce livre que je leur montre le chemin qu'ils doivent suivre. c'est
dans ce mesme livre que j'ay appris et connu que si un enfant
s'applique dès sa jeunesse à l'etude des livres de poesie avec cad-
ance il se perfectionnera aisément dans les sciences auxquelles il
voudra s'appliquer et deviendra un orateur eloquent.

Que Dieu réjouisse et console l'ame de Musam et luy

که ترکی فارسیه اوله مقابل بلور اهلی کاولور بو نظم مشکل

بو رسمه ایلدم اول بیت ترتیب که بیله مبتدی احوال ترکیب

چو الطاف خدا کوستردی اتمام دیدم بن داخی تحفهٔ شاهدی نام

کدایم شاهدیء مولوی یم دیاری منتشاده مغلوی یم

بحمد الله که فردی معنوی یم که غواص بحاری مثنوی یم

مرادم بو که تحفه بوله شهرت کله اوزانله اطفاله قدرت

ایدن کشف سله اوزانی حاصل اولالر علم مولانایه قابل

زهی عزت زهی دولت سعادت انلکاین اوله بو علمه لیاقت

ولیکن قوم قوم برجاهل دون کانک اولمایه کرچه طبعی موزون

ایده موزون نقطیعی تفهیم ایدن جهلیله هر معصومه تعلیم

رکیک او کراده بو موزونکابی خراب ایدن او طبع مستطابی

یقین بلکل که بر اوغلنجق اول اوقه شعری ناموزون و مهمل

اولور طبعی رکیک سست مغبون قلور محروم اولیمز داخی موزون

مکر بر حاذق استاد کامل انی جهدیله ایده وزنه قابل

donne dans le ciel le plus haut degré de felicité, il a mis dans la poësie
beaucoup d'ordre qui n'y etoit pas devant luy, et luy a donné be=
=aucoup de graces qu'elle n'avoit pas; il a produit dans le monde
une lumiere brillante dont la splendeur éclairera jusqu'au
jugement et dont on reconnoîtra visiblement l'utilité et le proffit.
le prophete (la gloire du Monde) a déclaré dans ses sentences que
celuy la est un homme de bien qui est toujours occupé et attentif à f=
=aire de bonnes oeuvres afin que le peuple retire de son exemple
le proffit convenable à son ame.

C'est pour cela, c'est à dire pour me conformer aux Ma=
=ximes du Prophete que je me suis determiné à composer un
livre qui ait du rapport à celuy de Nusam duquel le peuple pu=
=isse tirer de grands avantages et même encore plus de proffit et
d'utilité que de celuy de Nusam; car quoyque j'aye fait en sorte qu'il

کلور وزننده ولی بولمز سلاست / قلور طبعنده البت بر کثافت

قوسك اکر یله بر تازه نهالی / بو بیسه طغریلوری کله مثالی

نه ییکی بردغه کیم اولا اول خالك / قویاسن بولی بو مق ایدیجی پاك

خدا قهر ایلسون اول جاهل کیم / او قیدر نظم کژ اولوب معلّم

اکا کیم اولدی منظوم مقدور / چو تعلیم ایتمکه استر باری منثور

خراب ایتمشدر تحفه حسابی / نیجه کژ طبع ناموزون و عامی

بنم بو تحفه می سن صقله یارب / شولردن کا ولیه طبعی مهذب

نصیب ایتمه بونی ذهن سقیمه / نصیب ایت ذهن پاك مستقیمه

مفاعیلن مفاعیلن فعولن

کیم اتسه شاهدی‌یی خیر یله یاد / ایکی عالمده یارب ایله دلشاد

شاهدینك دیباجه سی تمام شد

ayt beaucoup de rapport avec celuy de Husam; cependant comme toutes les confitures ont chacunes un merite et un goût particulier et comme une belle Personne qui est revetüe d'étoffes d'or de toutes sortes de couleurs reçoit du lustre de chaque couleur en particulier qui luy attirent aussi une estime particuliere de ceux qui la recherchent, mon livre aussi, quoy qu'il soit fait dans le même goût que celuy de Husam aura cependant des beautés particulieres qui luy donneront aussy un merite singulier.

Je n'ay rien omis dans ce livre de tout ce qu'il y a de beau et de profitable dans celuy de Husam excepté ce qui n'est point d'usage et qui par consequent n'auroit été d'aucun proffit et même comme j'ay desja dit j'y ay ajouté bien des choses qui le rendront d'une bien plus grande utilité; J'y ay inserré outre cela beaucoup de choses merveilleuses du livre de Messnevi affin que les dervichés qui

font une grande estime de ce livre de Messnevi prenent goût
au mien. j'ay observé la même Mesure que dans celuy de husam
et même je puis dire que les miennes sont encore plus déli=
=cates et plus justes; j'ay de plus assigné à la fin de chaque
chapitre la cadance de ce Chapitre là, ce que n'a pas fait
Husam; j'ay outre cela fait à la fin de chaque chapitre
un vers sublime dont la moitié est en Turc et l'autre en
Persan, de maniere cependant que quoy qu'il soit en deux lan=
=gues differentes le vers soit juste quoyque le Persan soit
se trouve tout à fait distingué du Turc. tout habil homme
et expert dans l'art poëtique sçait que cette sorte de poësie
est tres difficile; mais j'ay composé mon livre de cette ma=
=niere affin que les commençans apprennent la methode et
l'ordre de la belle composition poetique.

Dieu m'ayant fait la grace d'achever mon livre de la ma-
-niere que je l'avois projetté; cest à dire dans le goût de celuy de
Husam. je l'ay intitulé Teuhfé chahidy pauvre dervicher
natif du village de Muglevi dans le pays de Menteché. je n'ay
point honte au contraire je benis Dieu de m'avoir inspiré
de puiser dans Messnevi dequoy enrichir mon livre et le
rendre proffitable. je souhaite et le prie de me faire la gra-
-ce qu'il ait dans le Monde le Cours et la reputation qui
peuvent le rendre recommendable et utile et que la jeune-
-sse en le lisant avec Mesure et cadance et en l'etudiant serie-
-usement en retire l'avantage qu'elle en doit retirer et surtout
le rende habil dans la langue persanne et capable de s'appli-
-quer et se perfectionner dans l'etude de Messnévi. quel
honneur! quel bonheur! pour celuy qui pourra acquerir cette

capacité.

Toute ma crainte est qu'il ne se trouve des maîtres ignorans qui ne comprenant point mon livre et qui par consequent n'estant pas capables de le faire entendre à d'autres, le fassent lire à la jeunesse tout de travers sans mesure et sans cadence; ces maitres peu eclairés gâteront ainsy les bonnes dispositions que ces jeunes gens avoient pour lire et etudier avec proffit mon livre; car l'on doit tenir pour principes incontestables qu'un jeune homme qui lit des poësies sans cadence et sans mesure gatent les bonnes dispositions qu'il pouvoit avoir aux sciences, et se trouve trompé dans l'esperance qu'il avoit conçû de devenir habil homme. il est vray qu'un maître en prenant la peine par ses bonnes instructions de luy faire perdre la mauvaise habitude qu'il avoit pris le redressera un

peu et le remettra dans le chemin de pouvoir se rendre capable
mais il luy restera toujours quelque chose des mauvais princ
=ipes qu'il a eû et qu'il ne pourra jamais perdre entierement
(Demême que si vous plantés de travers un jeune arbre
et que vous ne le redressiés pas avant qu'il grandisse, vous
ne serés plus à tems de le faire quand il sera une fois
parvenu à une certaine grandeur; demême aussy que
si vous mettés de l'urine dans un pot de terre neuf
vous aurés beau le laver, comme il en sera imbibé
il en retiendra toujours l'odeur.)

Que Dieu delivre le monde de ce maître ignorant qui
donne de mauvais principes à ses écoliers et qui leur fait mal
scander les vers, puisque luy même n'a pas pû apprendre à le bien
faire comment peut-il l'enseigner aux autres, que s'il se veut

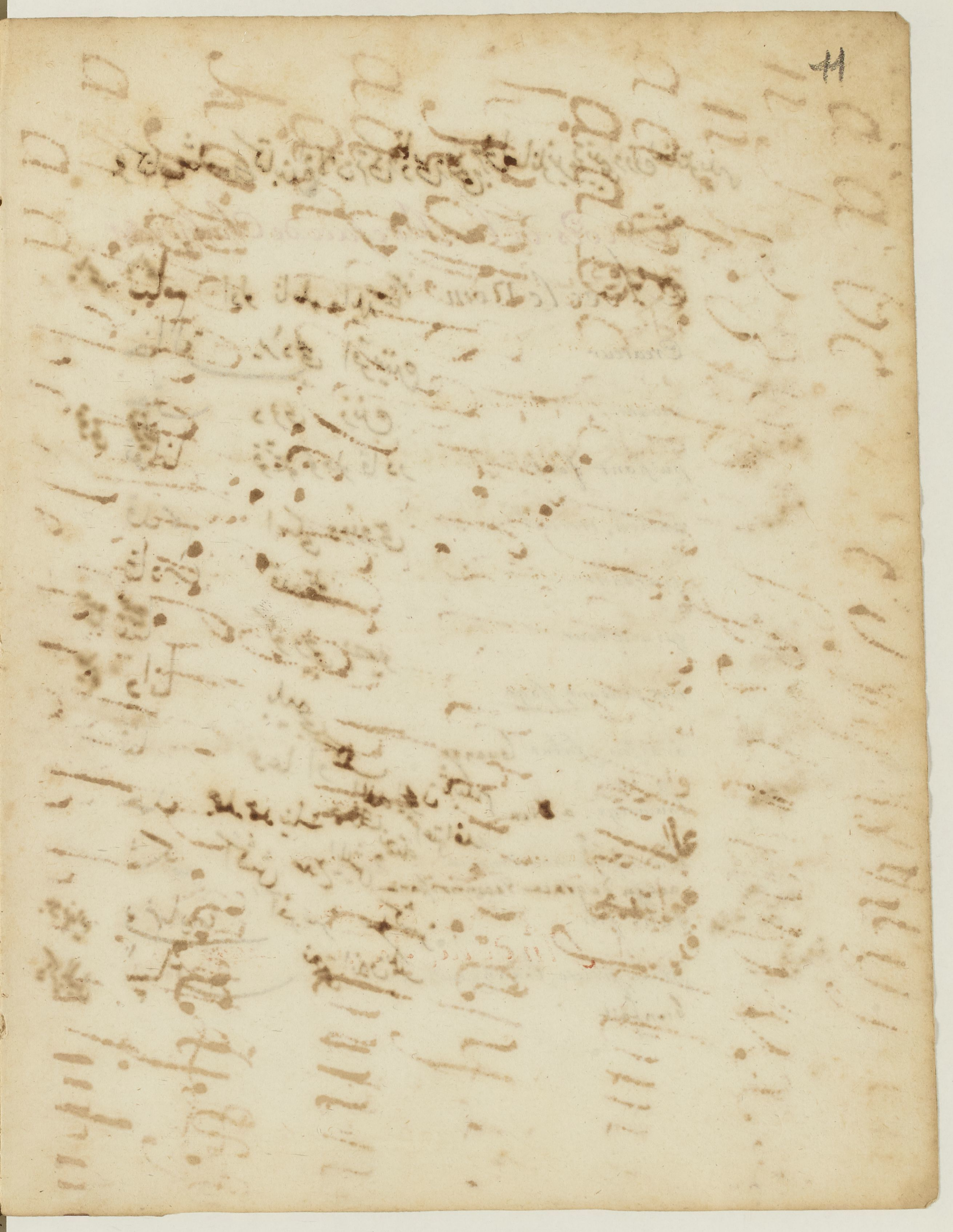
meler d'enseigner, que ce soit tout au plus en prose; combien de mauvais maîtres ont voulu se mêler d'enseigner et sur-tout de faire lire Teulh fé Deusarn, mais toujours sans mesure par consequent sans aucun proffit pour leurs écoliers.

Faites seigneur que mon livre ne tombe point entre les mains d'un ignorant qui ne sache pas enseigner à le lire comme il faut mais seulement entre celle d'un homme capable qui a eû de bons principes et qui sache le faire lire avec la mesure et la cadence avec les quelles il doit être lû.

Travaillés, cher lecteur, à la science nuit et jour.

Que celuy qui fera de mon livre l'estime qu'il en doit faire et qui en parlera en bons Termes soit consolé et comblé de biens dans cette vie et dans l'autre.

Fin de la Preface

بو کتاب شاهدینک کتابنده اولان ترکی و فارسی و عربی لغتلرینک ترتیبی اوزره لغاتلریدر

Mots de la Preface de Chahidy

Persan	Marge	Turc	Français
بنام (باسم)	باسمه	ادلو نامله وایله معناسنه	Avec le Nom
خالق		یرادیجی اقوینیدر	Createur
حیّ		دیری زنده	vivant
توانا (قوتلو)	قوی	قوتلو کوجلو قادر	puissant fort
قدیم		اسکی دوروجی	ancien, eternel
قادر		قدرتلو	puissant
بینا (سمیع)	سمیع	کوریجی بصیر	qui voit tout
دانا	علیم	بیلیجی	tres sçavant, sage
ثنا		دعا اوکمک	oraison, salut louange
حمد		جمله حمدینک حملی الله ایچون ثابتدر	louange a Dieu
شکر		اوکمش مدح ایلمش و نعمته اعترافدر	louange remerciement. action de grace reconnoissance
بی نهایه	بی نهایه	آخرسز صوکسز	sans fin
سپاس	ذکر الجمیل	نعمتی انذن بلمک	grace, priere, louange. bienfait

obligation, faveur, graces plaisir	رجا	منت	
Sans fin	مقدار صايي عدد سز	بى حد و غايه	بلا حد
à celuy qui		انكا كم	لمن
a fait		وار ايدوب	اوجد
toutes les creatures, l'univers	دنيا و دنياده اولان نه وار ايسه	بو كايناتي	هذه الكائنات
il a crée	پيدا ايتمك يوقدن ياپمق	يرتدي	خلق
et, aussi, ensemble, la vie	ديرلك	هم حياتي	
et la mort	اولولك	هم مماتي	
n'ayant		يوغيكن	[illegible]
soit, a-t-il dit		اول ديدي	قال كوني
il a été crée		وار اولدي	فوجد
le monde	ما سوى الله	عالم دنيا	
et il a fait		هم ايتدي	وجعل يعني خلقه
avec sa puissance	قادرلق	قدرتيله	بقدرته

le premier homme de terre.	انسان وودءمز	خاك ادم	تراب
de ses descendans, de sa race.	صوى	انك نسلندن	من نسل ادم
il a fait		ايتدى	جعل
les prophetes		انبيايى	
particulierement	تمامنده تمامده	خصوصاكم	من المخصوص
amy, favorisé	سوكلمش	حبيبى	
mustafa		مصطفايى	اللهدن رحمت
avec benediction	نماز رحمت	صلاتيله	ملكلردن استغفار
salut	قورتولمق سلامت	سلام	مؤمنلردن دعا
à ce		اول / كانه	دارين مشتاقلرندن امين اولمق
Roy	بادشاه	شاهه	
toujours	هر زمان	دائم	
qui avec luy		كانكله	
la vraye religion.		دين اسلامه	

كانَ	اولدی		est devenue
	قایم	دوروجی	durable, constante.
ایضًا	داخی		encore
صحابه	اصحاب	مصاحبلر دوستلر	aux maitres, amis
ذریاتهِ	آلینه	صوی سلاله	a sa posterité, descendans.
هاولاء	که		qui
	بونلر		eux
	انك		a sa
لشریعه	شرعنه	دینی یولی	justice, loy, religion
كانوا	اولدیلر		ont eté
مطیعین	مسخّر	منقاد	assujetis
فبعد ذلك	پس اندن صکره		ors apres cela
اعلم	بل		sçaches
انّ المرحومَ	مرحوم	رحمة اولنمش	deffunt, d'heureuse memoire.

	مغفور	اللهدن صوچی باغشلنمش	pardonné, mort pieusement,
الله	خدای		Khouda,
بتلككلمات	اول كمالاتیله	كاملكلو	avec cette perfection
	مشهور	شهرت بولمش	celebre, connu
والد آب	كه والددر	اتا پدر	qui est pere
فقیر	بو محتاج	احتیاجلنمش فقیر	de ce pauvre, qui a besoin
	كدایه	یوخسول دیلنجی	qui est dans la necessité, (moy.
كان	اوله		qu'il soit
	روحینه	جان روان	à son esprit
	رحمت	اللهك احسانی و آجیمق	misericorde so
بلا نهایه	بی نهایه		sans fin
ایضا	داخی		encore, aussi,
كاین	معصوم ایكن	كناهسز چوجوق پاك	estant enfant
بالجهد	جهدیله		avec effort, travail.

le defunt		مرحوم	
a fait lire, â enseigné		اوقوتمشدی	اقرانی
livres, langues, paroles,		لغتلر	لغاتٌ
à moy		باکه	انَ
mesurés, cadancez.	دیزلمش	منظوم	
j'ay lû		اوقیدم	قرأتُ
premierement	اولکی اولا	اولا	ابتداءً
teuhfé husam, (nom d'un livre	شاهدینک باباسی یاپشدوغی لغاتلر	تحفه حسامی	
parfumé, plein d'odeurs	تخورلنمش	مقطر	مشام
il est devenû		اولدی	کانَ
avec luy		انکله	صارَ
l'odorat de l'ame	دلماتی ایچینه گیرن قوقووکگز	جان مشامی	
encore		دخی	ایضاً
arrangez, cadancez	نظم اولنمش	منظوم	

اقرأني	اوقوتدی	il a fait lire
كثير اللغات	چوق لغاتی	beaucoup de livres
سقاني	ایچردی	il a fait boire,
	طبیعمه مزاج ترکیب انسانی و حیوانی قرشیش و قریشمه	à moy, à mon naturel
ماء الحيات	ابحیاتی	l'eau de vie
هذه الوسم	شو رسمه	de cette façon
صرت	اولدم	je suis devenu
لغات العلم	لغت علمنك بلمك	dans la science des livres
كامل	ماهیر استاد راسخ اشرم محکم اولمش استاد	experimenté, sçavant, adroit
	لغت	livre, langue,
لجهلت	کیم بلمسم	que je ne sçache pas
كان ذلك	اولایدی نادر ازبولنور کمیاب و کمتر ناکاه	il etoit rare
الفقير	کدا	moy, pauvre
عشر سنة	ده ساله اون عام	à dix ans

كاين	اولدقده	etant venû
	خدايي	mon pere Khouda
	ابدوب	faisant
ارتحل	رحلت كوچمك	passage, mort
ترك	قودي	aquitté
الدنيا	داري فنايي	la maison de corruption. (le monde)
انا	بكا	à moy qui
صار	كا ولدي	qui est devenû
علم اللغة	لغت علمي	dans la science des langues
متسر	مسخر	obeissant assujety
لعلم كانه	نه	quelque
	علمه	science
بدأت	بشلسم	que j'entreprisse
صار	اولدي	m'a eté

اهون	میسر	قولایلق ونصیب	facilité
لا سیما	خصوصا		principalement, surtout,
	علم ربانی	اللهی علم اللهه منسوب اولان علم	la science divine
	که سلطان جلال الدین	مالك سلطانی	que le sultan djelaleddin.
قال	دیمشدر		a appellé
لب القرآن	مغز قرآن	بینی	la cervelle, la moëlle de l'alcoran, le dedans d'un noyau
ذلك العلم	کتاب مثنوی	منلا خنکارك یازدوغی کتاب ابیات	le livre de Messnevi
لمن	کیم		qui
نفقة الروح	قوت جان	ازوح ...	la nourriture de l'ame
کان	در		est
الشعلة	ضیاء	ایدنلق	lumiere, splendeur
	نور	م	lumiere
العین	چشم		oeil
کان للمحب	عاشقاندر		est des amoureux

m'a été découvert	بکا کشف اولدی ایجون	انکشف لی
sans instruction de maître	بی تعلیم استاذ اوکرتمك	بلا تعلیم الاستاذ
avec luy	انکله	مع الاستاذ
je fais	ایدرم	ارشاد العشاقه
aux amans	عشاقه	
demonstration, conduitte	ارشاد طغری یول کوسترمك	
certainement,	یقین تحقیق شبهه سز	قریبا
j'ay seu que	بلدمکه	علیمت
une jeune plante, un enfant,	بر نودسته یکی یتشمش	قبل البلوغ
enfant	معصوم	
Il lit des livres	لغتلر اوقویه	قرا اللغت
avec mesure	وزنیله طرتی	بالنظم
arrangé	منظوم	
à luy chaque science	اکا هر علم	یصیر له

sera	اولور	كان
absolument	البته بهر حال باى وجه	لن
aisée, facile,	اسان قولاى	اهون
il deviendra	اولور	كان
dans le monde	عالمده	فى العالم
un homme	برمرد ار آدم	رجلاً عالماً
orateur	سخندان سوزبليجى سوزدانه سى مير كلام	
dieu	خدا	اى الله
fasse content	شاد اليه خرّم سوينج	صار يفرح
l'esprit de husam	روحن حسامك	
qu'il luy donne	ويره	يعطى
dans le Paradis	جنتده	فى الجنّة
la plus haute place	اعلاسين مقامك مكان	بيت الاعلى
il a apporté	كتوردى	درآرى

في الوزن	نظمه	دیزی	à la mesure, à la cadance
كثير	بونجه	چوق	beaucoup
لؤلؤ كامل	دُرِّ مكنون	انجو كزلنمش و كزلو	de perles arrangées, et de même grosseur ~~et cachée~~
	سلیس	اسانلق كلمش قولای	egales aisé facile
رنك المطبوع }	شوخ	مطبوع و موزون قانلو و یوزسز	droites, egales & sanguinaire effronté
	رنكامیز	قرشمش رنك و هر نسنه دن جنبدار و چله كار	de toutes sortes d'espece de couleurs & rusé fin
نظم	موزون	طارتلمش	pesées, bien ajustées
في الدنيا	جهانده		dans le monde
أوقد	يقدی		il a allumé
شمعةً	بر شمع		une chandelle
نورانيةً	منور	آیدنلنمش	brillante, claire,
لا تطفى	سونیمز		elle ne s'eteindra pas
الى يوم القيامة	حشرِدك	جمع اتمك وبعث يعنى كرو دیرلمك	jusqu'au jugement et assembler ressusciter
اي الفائدة	نفع		son proffit

Ilz voyent, ilz voyent		كوررلر	يرون
dans ses sentances	خبر و پیغمبر کلامی	حدیثنده	في حديثه
a ordonné		بیوردی	قال
la gloire du Monde, (Mahomet)	شرف و فضل و نازنینمز	فخر عالم	
ce sens est que	دلاملک ورادو	بو معنایی که	هذا المعنى
celuy la est		اولدر	إنّ ذلك
brave homme		خیر آدم	خير بني آدم
qui est, (soit)		که اولا	يكون
toujours		دائما	ابداً
dans les bonnes oeuvres.	ایولک ایشلرینه دیرلر	خیراته	في الخيرات
diligent		ساعی	ساعيا
qu'ils fassent		ایده کره	صارونَ
le Peuple	یرادلمش انسان ویرامو	خلق	النّاسَ و
de celuy là		اندن	منهُ

يَنْتَفِعُ	انتفاعی فائده ننمو	le profit, gain
اَرَدْتُ	دیلدمکم مراد ایلدم	j'ay souhaitté que
اَنْ اَكْتُبَ	کمیزم	j'ecrive
رسالةً لطيفةً	برخوشجه نامه کوزلجه کتاب	un bon livre
	نظیر مثل یکوز	semblable, égale
تكون لِتلك	اولا اول	qu'il soit ce livre
تحفة الحسامية	تحفه حسامه	au seul fé husam
مِن هذه ايضًا	که بوندن داخی	qu'encore de ce livre
تكونَ	اولا	il soit
فوائد كثيرةٌ	چوق	beaucoup
	فوائد	de profits, utilitez
كَمْ	نیچه	combien, comment
يَنْتَفِعُونَ	نفع ایدرلر	ils feront de profits
مِن تلك	اندن	de celuy de Husam

davantage.	زوائد	زيادة
de sucre	شكردن	من السكر
de toutes façons	كونه كونه درلودرلو	متنوعة
s'il fait cuire	پشسه	الطبخ
confitures.	حلوا	حلوى
ce sera	اولور	يكونها
un plaisir, goût, délice.	بر ذوق صفا ولذت	في كل واحد ذوق منفرد
pour chacun	هر برند	
particulier, secret	تنها كزلو ونوشيدير	
ornée, (quiorne)	مزين زينتلنمش برنلمش بزلشقلنمش	الزينة
si elle est	اولسه	ان صار
une belle personne; beau aimable,	بر محبوب زيبا	محبوبا مزينا
si elle se revest, se revêtissant	كيوب	لبس
de toutes sortes de couleurs	انواع الوانيله مويالر دنكلر	بانواع الالوان

etoffe d'or, brocat	دیبا بتون آلتونلو قماش	دیباج
il donne	ویرر	یعطیه
chaque Couleur	هر رنك	كل نوع
à elle	آكا	هو
une sorte	بر درلو كونه نوع	نوع واحد
ornement, appareil.	زینت یراشقلق بزك	حسنا
elle vient	كلور	یأتی
aux amans	عشاقه	الی عشاقه
toutes sortes	درلو درلو	حالات متنوعة
destime, etat, prix,	حالت	
autant	نه كلو نه قدر نه مقدار هر نه	مهما
qu'il y a, (s'il y a)	وار ایسه	كان
la	انك	فی التحفة الحسامیة
de perles	جواهر قیمتلو طاشلر	من الجواهر

j'ay apporté	کتوردم	اتیت بها
icy dedans	بونده	ههنا
excepté celles qui	الا که اثباتنده انکاردن صکره ومکر معناسنه در	الا
ne sont pas du sage, (ou loin rares)	اوله نادر	ما یکون نادرا
j'ay laissé	قودم	ترکت
celles dont	انلردی که	الکلمات التی
on ne se sert pas	استعمالی یوقدر و اللمح وقو للمنی	و تستعمل بها
cependant	ولی لکن اما	لکن
qu'il n'y a pas dans celuy la	اولمین انده	الکلمات غیر المستعملة التی هناک
il y a beaucoup icy	بونده چوقدر	هنا کثیرة
j'ay tiré	کتوردم	اتیت
du livre de Messnevi	مثنویدن	من المثنوی
beaucoup de choses surprenantes	چوق غرائب عجائب کبی مدحین سوشنور	غرائب کثیرة
affin que les dervisches soient	که مولویلر اوله	تکون صوفیان

منلا خنکاره منسوبدر رده

desireux de celuy cy	طالب اعتبار ايدجى	بوكا راغب	راغبة لهذا
la mesure qui est	دكز وعروض قصده كه وزنره بركى	اولان بحر	البحر الذى
dans le livre de husam		انده	هناك
est, (il y a)		واردر	موجودة
dans le mien de		بونده	هنا
mais		امّا	لكن
encore		دخى	لَمُ
il y a dans le mien		واربونده	يُوجَدُ هُنَا
beaucoup. (combien)	چو بسيار	نيجه	كم كثير
de mesures, cadences		بحر	البحر
belles, delicates,	نرم ونازك ومشوق دلبر	رعنا	لطيف
il n'y a pas		يوق	ليس
dans le sien		انده	هناك
encore		داخى	ايضا

de chapitre, fragment	قطع پارچه پاره‌لر	اذا تمت القطعة
jusqu'a ce que la fin vienne	اولدقچه اخر	
j'ay observé (j'ay apporté)	کتوردم	اتيت
la mesure	بحرینی	الى البحر
dedans mon livre	ایچنده	فيها
une à une	بربر	واحد واحد
etant fini	تمام اولدقچه یتمك اخر اولمق	اذا تمت
chaque chapitre	هر بر قطعه	كل قطعة
envers, pesé,	موزون	موزونة
j'ecrivois	یزردم	كتبت
dans le mien	انده	هنا
univers sublime, imperial	بر بیتی همایون مبارك وخجسته و اوغور	بيتا مباركا
qui soit	که اوله	ان يكون
en langue persane persan.	فارسی	الفارسية

واحد مصرع	برمصرعی	یارم بیت	un demi vers
ایضا [illegible]	هم بری		et un autre
بالترکیة	ترکی		en langue turc
ان یکون	اوله		soit
لا زائدا ولا ناقصا	نه بیش ونه کم		ny plus ny moins
ایضا	که		que
الترکی	تورکی		le turc
الکلام الفارسی	فارسیه		au persan
لیکون	اوله		soit
مقابلا ومواجها	مقابل	قارشو	opposé, contraire, vis à vis
یعلم	بلور		il sait
اهل ذلك النظم	اهلی	صاحبی	un habil expert
انه یکون	کاولور		quelle sera
هذا النظم	بونظم		cette poésie

مشكلا	مشكل كوچ و زور		difficile
على هذا الرسم والمنوال	بو رسمه	قاعده و تارسمه و قانونه · model dessein	de cette maniere
رتبت	ايلدم		j'ay fait
ذلك	اول بيتى		de ce vers
البيت	ترتيب	دوزوب قوشمه و صره ايله و يوليله اتمك	la disposition
لعلم المبتدى	كه بيله مبتدى	باشليجى	affin qu'un commencant sache
	لحوال تركيب	بندرمك و برقاچ سوزى جمع ايتمك	l'ordre de la composition
لما اردت	چو	چونكه امدى	puisque
الطاف الله	الطاف خدا		les graces, le bienfait de Dieu
نظر	كوستردى		a montré
تكميل	اتمام	بتورمك	entierement (fin)
قلت	ديدم		j'ay dit, j'ay appellé,
انا ايضا	بن داخى		moy aussi
	تحفه شاهدى	دلبره منسوب ديمكدر · مخلصى	mon livre teuhfé chahidy

nom		نام	اى اسمى
Je suis pauvre		كدايم	الفقير
chahidy		شاهدى	
Je suis derviche		مولوى يم	اهل الطريق
dans le pays de Mentechê	اناطولى برقصبة ديدر	ديار منتشاده	اسم البلاد
de Muglevi, village	مغله نام كويلو	مغلوى	اسم ناحيه
Je suis		يم	
dieu soit loué, beni, que		بحمد الله كه	منه تعالى
homme		مردى	رجل
réel, significatif	معنايه منسوب صاحب معنا	معنوى	اهل معنى
Je suis qui		يم كه	يغوص فى
plongeon	طالغج زياده صويه طالنجى	غواص	بحر الساحل
de la Mer, (les Mers)	بليت قطوزى	بحارى	
de Mesnevi		مثنوى	

ام يم		Je suis
مرادی هو مرادم بوکه	استدوکم / دیلدوکم	ma volonté est que
الرساله تحفهم		mon livre
وتجد وتشتهر بوله		trouve
شهرت	ووتلموم	renom, reputation
تأتي گله		qu'elle vienne
بالاوزان اوزانیله	وزنلر	avec la mesure
للاطفال اطفاله	المعصوم	aux enfans
القادر وال قدرت		la force la puissance
يحصلون ایده لر	يحصلون	qu'ils fassent
بالعجم فرسله		avec le persan
الوزن و اوزانی		de la cadence
موجود حاصل	الهکلدوکی وجمع اولیجی واشکاری	l'acquisition
يصيرون اولالر		qu'ils deviennent.

la science — علم — لعلم

de Mevlana — مولانانك — افندی — مولانا

habiles, capables — قابل — قابلین — قبول ایدیجی یعنی کیشینك کوکلی توجه ایدوکی

ô quel honneur! — زهی عزت — زهی کلمهٔ مدح — شینه راضی ادیجی — عزیز — موطلو قوتلو عزیزلك غالبلك

ô quel grandeur! — زهی دولت — زنکینلك ودوام اوزره اولان بکلك

prosperité, bonheur — سعادت — ایلکلك ومبارکلك

de celuy — انك — لمن

qui dans luy est (soit) — اوله — تکون له کانت

a cette science, — بو علمه — لهذا العلم

capacité, aptitude, — لیاقت — قدرة — لایقلق قادرلق

cependant — ولیکن — لکن

je crains — قورقرم — اخاف

٢٠. qu'un ignorant, vil. — بر جاهل دون — من جاهل اسفل — الحو

qui de luy — کانك — لمن

n'est pas, (ne soit pas)	ويكون اولميه
le mauvais naturel	كرضبع / طبعه المعوج
arrangé	موزون / منظوم
il ne peut pas faire avec cadence	ايد من و زنله / ويقدر بالوزن
la cesure	تقطيعي / تقطيع التفاعيل — عروض اجرا سي
entendre, (intelligence)	تفهيم / تفهم — اكا لتموع
il fera	ايد نعليم / يعلم
avec ignorance	جهليله / بجهاله
à chaque enfant	هو معصومه / كل معصوم — هو الصغير — ما فصيمه اوساغه — كنا هسو ذمكليم
enseignement	تعليم ابن / يعلم
de travers	نموزون ركيك — اكو ي بكليش معنكر
il apprendra	اوكراده / يتعلم
ce livre cadencé	بو موزون كتابي / هذه الكتاب الموزون
il detruira	غراب ايد — يبقى / يخرب

ce bon naturel	او طبع مستطابی	ذلك الطبع المستطاب
saches pour certain que	يقين بلكل كه	اعلم يقيناً
un jeune garçon	كه بر اوغلانجق	ان صغيراً
premièrement	اوّل	ابتداءً
s'il lit	اوقيه	قرأ
des vers non cadencez	شعری ناموزون	الشعر بلا وزن
qui ne signifient rien gatez	مهمل متروك وعبث قومش	مهملاً
il sera	اولور	يصير
mauvay naturel	طبعی ركيك	طبعه ركيكاً
sans force, foible,	سست كوشك يمشق	رخواً
trompé	مغبون الدانمش	مغبوناً
il restera	قلور	يبقى
exclu privé (decadence; sub.)	محروم فائده سز	طبيعة محروماً
il ne pourra plus être	اوليماز داخی	لا يصير موزوناً

موزوناً	موزون	arrangé, dressé,
لكن	مكر	à moins que
الاستاد الكامل الحاذق	بر حاذق استاد كامل	un habil maître
بالجد والجهد	انى جهد ايله	luy, le, avec peine
يجعله	ايت	fasse
للوزن	وزنه	à la cadence,
قابلاً	قابل	puissant
تاتى	كلور	il viendra à la verité
الى الوزن	وزنه	à la mesure
لكن لاتلقى ولا تجد	ولى بولمز	mais il ne trouvera pas
	سلاست دوزلك اسانلق	la facilité, droiture
تبقى	قلور	il restera
فى طبعه	طبعنده	dans son naturel
لاتزول	البت لن	absolument

une foiblesse	بر درکاکت (اکریلك)	بالانحراف
si vous mettés	قوسك اذا غرست (المکث)	اذا وضعت
de travers	اکریله	اعوجاجا
un jeune plante	برتانه نهالی (تازه دالی)	شتلو طريا
si elle grandit	بویسه	اذا كبر
deviendra-t-elle droite	طغریلوری	هل يستقيم
comprens ce proverbe	اکله مثالی	افهمو المثال
où bien	یه	و
aun nouveau	یکی	في القلة
pot	بردغه	الجديدة
qui soit de terre	کم اولا اولد خاك	التي تكون ترابا
si vous mettés de l'urine	قویاسن بولی (فشتن سیدك)	تضع البول فيها
de le laver	یومق	اذا غسل
se fera-t-il propre.	اید مي پاك تیز نظیف	هل يطهرها

[illegible]

يقهره الله تعالى	خدا قهر ايليسون هلاك اول غالب اول	que dieu delivre
ذلك الجاهل	اول جاهلی	cet ignorant
الذی يقرا	كم اوقيدر	qui fait lire
النظم عوجا	نظم كژ	de mauvais vers
يكون معلما	اولوب معلّم تعليم ايدجی	etant maître
لمن للمذی	الكا كيم	à luy même qui
لم يكن	اولمدی	n'a pas eté
المنظوم	منظوم	dis posé dressé
مقدورا	مقدور قدرتلنمش	possibilité fortifié
اذا اراد ان يعلم التعليم	جو تعليم اتمك استر	puisqu'il veut enseigner
فليقرى	بارى بار اوقوسون نه اولا يدجی	au moins (qu'il enseigne sub.) ludiut.
الكلام المنثور	منثور نثر لنمش بيت اولميا	la prose
قد خربت	خراب ايتمشدر	il a detruit
التحفة الحسامية	تحفهٔ حسامى	le livre de husam

combien de mauvay	نیجه	کم
de mauvais naturel	کژ طبع	طبع العوج
sans ordre	ناموزون	غیر موزون
peuple	عامی قتون خلقی خاصه عامه جمیعی	العام
ce mon livre	بنم بو تحفه‌می	تحفتی هذه
conservés gardés seigneur	سن صقله یا رب بشلیجی دملکلر	ان تحفظها یا رب
de ceux	شولردن	من الذین
qui ne sont pas (ne soient pas)	كاولمیه	لم یکن
de naturel honête, droit	طبعی مهذب مطهر الخلق خویی پاکلنمش	طبعهم مهذبا
n'accordés pas ce livre	نصیب ایتمه بونی	لا تجعلها نصیبا
a un mauvais naturel	ذهن سقیمه دیرکلك خفظ وقوت	للذهن السقیم
accordés le	نصیب ایت	اجعلها نصیبا
au naturel sincere	ذهن پاك مستقیمه طغرو	للذهن النقی المستقیم
travaillés, cher pere, mon cher.	درشجان لیدر	اجتهد یا روح والدی

بالغداة والعشي ليلاً ونهاراً علمه دون و كون	à la science nuit et jour.
من ذكري كيم ايسه	que celuy qui fera
شاهدي	de chahydi
بخير خيرايله	avec bien, en bien
ذكري ياد ايله كموع وياد بحيه ياد ديرلر	mention
في الدنيا والآخرة ايكي عالمده	dans les deux mondes
يا رب	o Dieu
فاجعله قلبه ايله دلشاد كوكلي سن خرم مسرورا	faites content, consolés.

لؤلؤ تر دردیشك لالهٔ حمرا وزن
سن تازه

عنبرسارا صچك نركس شهلا كوزن

Fin

Des Mots de la Préface

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

منسرحه کشفی ضمه ايله حوش قل سوزن

اچيق بورمق بتشدرمك

اسم الوزن

Mots du Chahidy

Chapitre 1er القطعة الاولى

في بحر المنسرح المطوي المكشوف

Dieu	تكري	ايزد يزدان خداي	اي الله
grand	اولو	بزرك	الكبير والعظيم
guide	يول كوستريجي	رهنماي	مرشد الطريق و دليل الطريق
prophete	حقدن خبر ويريجي	پيغمبر	النبي و الذي يعطي الخبر الرسول من الحق
riche	باي	توانكر	الغني
pauvre	يوخسول	گداي	الفقير و المسكين و السائل
la levre	طوداق	لب	الشفة
la jouë	يكاق	رخ	الخد
l'oeil	گوز	چشم	العين الباصرة
le visage	يوز	روى	الوجه
les paupieres	كرپك	مژگان مژه	الجفن و هدب العين

la main	ال	دست	اليد
le Pied	اياق	پاى التي المشي	الرِّجلُ
l'oreille	قولاق	گوش آلة السماع	الأذُنُ
l'epaule	اومز	دوش	الكتِفُ والمنكبِ
une souris	مچن	موش	الفارةُ
l'esprit	اوص	هوش عقل	الصحن
le tabac la fumée de quelque chose que ce soit	توتن	دود	الدخن النار والشي
il etoit	ايدى	بود	كان
vite	تيز	زود	السرعة والعجلة
une riviere, un torrent	چاى	رود	النهر والخليج
un couteau	بچاق	كارد	السكين
la farine	اون	ارد	الدقيق والطحين
le fer de la fleche	دمرن	پيكان	نصل السهم
la lance	سنگو	نيزه	الحربة يعني المزراق

corde à boyau qu'on met à l'arc.	كرش		الوتر وهو خيط القوس
la fleche.	اوق	تير	سهم نشاب
l'arc.	ياى	كمان	قوس
le soleil.	كونش	خور	شمس
la terre.	ير	زمين (المقابلة السماء)	ارض
la rosée.	چه	ژاله (الذي ينزل على الاشجار بالليل)	ندى والطل
le ciel.	كوك	اسمان	سماء
la pluye.	يغمور	باران	مطر
les nuages.	بولت	ابر	سحاب وغيم (الغيم)
la lune.	آى	ماه	قمر
un boeuf.	اوكوز	گاو (سواء كان مذكرا او مؤنثا)	بقر والثور
un mulet.	قتر	استر	بغل
un âne.	اشك	خر	حمار
un chameau.	دوه	اشتر للذكر والانثى	ابل الجمل

[illegible]

un cheval.	آت	اسب	الحصان
une cavale.	قصرق	مادیان	الحجره وهی الانثی من الخیل
un poulain.	طای	کره	فلو ای ولد الفرس
en vain, sans proffit.	فایده سز بر عبث نسنه	بیهوده	شیء العبث لا فائدة فیه
celuy qui parle en vain	بیهوده سوز سویلیجی	ژاژخای	مهذار الکلام بلا فائدة فیه
une harpe.	چنگ	قانون	قانون والناقور
un luth, une guittarre	طنبور	تار ششتا والطنبور	وهی کشته او تار
un violon.	اقلغ کمنچه	رباب	آلة من اللهو
espece de guittare à deux cordes & tympanon psalterion	قپوز	بربط سنتور	عود
tambour de basque.	دف	دم	آلة من اللعب
une flutte.	دودک	نای	المزمار والشبابة
ce, cela.	بو	این	هذا
ma parole.	سوزم	سخنم	کلامی
apprends.	ازبرایت	یادکن	احفظه اذکر تذکره

de ton coeur.	كوكلكك	دلت	صدا قلبك ژنك
la rouille.	پاس	ژنك	صدا
ouvre.	آج	بن نداى	اكشف اجل وافتح

كيم بو كتابى اوقور علم اولور كا قولاى

من يقراء هذا الكتاب يصير له علم سهلا

La science deviendra facile à qui conque
Lira ce livre

Chapitre 2ond القطعة الثانيه

في بحر سريع المطوي والموقوف

Va.	كت	برو	اذهب روح
parle.	سويله	بكو	تكلم قل
viens.	كل	بيا	تعال تعالى هلم
dequoy.	ندن	ازچه	هما من هو من اى شئ
comment.	نه	چون	كيف
pourquoy.	نيچون	چرا	هالم لاى شئ

اى صنمى دلبر خلق حسن
دوغيله ده اول عمر بقا الحسن
مفتعلن مفتعلن فاعلن
بو بحر سريع مطوى ايجان من

اللباس التي يلبس في الرجل ومعربه الشلوار والشروال	شلوار	ایچ طون	un calçon
كم القميص	آستین	ینك	la manche
قميص لحا	پیراهن	کوکلك	la chemise
قبا اللباس	قبا	قفتان	un habit
مستحسن جيد	نغز	کوچك	Joly, mignon
مخ	مغز و مذکسه و المدماغ	بیی	la cervelle
الضفدع	چغز وزغ غوك	قورباغا	une grenouille et
مغيلم	غول دنكل		un crapeau
خوخل اى خلقه والباب الصغير	دریچه	پنجره	la fenêtre ou
باب	در	قپو	la porte
زاوية	کوشه	بوجق	un coin, un angle
وسط	میان	اورته	le milieu
دار	سرا التي يشتمل على مساكن	او	la maison
قريب حميم من النسب	خویش	خصم	le parent

un peuple, famille, une race.	قوم قبيله	تبار	القوم القبيلة النسب والحسب
etranger.	ياد	بيگانه غ	غريب، اجنبي
connu.	بلش	اشنا	هو الذي تعرفه ويعرفك
un chat.	كدي	كربه	قط والهرة
Ebilles ou plateau das lequel on met le pain avant que de le porter au four.	سنت — اپمك بوش اغاج چناق كبي وكا[illegible] يكزر	ناوه	خشب المحوق كالا لقصعة ونحوها
un serviteur.	قاروش	پرستار	خادم، جارية
grand pere.	دده	بيا — بيانك باسى	جد لاب او ام
un trebuchet.	قپان فق	تله — شرك	فخ
un filet.	طوزق	دام	حبالة الصياد وحبالة الصائد
nom.	اد	نام	اسم والشان
le soir.	اخشام	شام	مغرب وهو من وقت غروب الشمس الى العشاء

matin.	طاك	بام	فجر الى طلوع الشمس
la cloche.	چاك	درا	جرس، ناقوس
du sel.	طوز	نمك	ملح
du pain.	اتمك	نان	خبز
de la viande.	ات	كوشت	لحم [illegible]
lait caillé.	يوغرت	ماست	اللبن الرايب
soupe faite avec le lait caillé.	بوزچه اشى تولغ چورباسى	ماستبا اسم الطبيخ يقال له لبنية	نوع الطبيخ
bled.	بقداى	كندم	حنطة، قمح
millet.	دارو	ارزن	دخن من الحبوب
l'orge.	ارپه	جو	شعير
faseoles ou aricots.	بوكرلجه	لوبيا	دجر
conduit sousterrain.	ارق خندك	كاريز القناة المغطاة في مجاري الماء	قنا المغطا
une gouttiere.	اولوق	ناودان	ميزاب
un moulin.	دكرمن	آسياب	طاحون، رحا

comme vous.	سنجیلین	همچو تو	مثلك
personne.	کمسه	کس	احد
il ne paroit pas.	کورنمز	مي نه نمايد	لا یری
à moy.	بکا	مرا	الی

ای شه خوبان جهان مرحبا

یا سلطان ملوح ومحابيب الدنيا معروف مرحبا

Salut a vous, ô Roy des beautes du Monde

Chapitre 3eme — القطعة الثالثة

في بحر المجتث المخبونه

Ouvert.	آچق	گشاده	مفتوح
le front.	آلن	پیشانی	جبهة
les sourcils.	قاش	ابرو	حاجب
frere.	قرداش	برادر	اخ شقيقا كان ام لا
un compagnon.	يولداش	همراه	رفيق في الطريق

خیال خطك وخالك قیلالی دلده قرار
قرا صحبت کبی عمرم کونیلی خاکه قرار

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلاتن
بو بحر مجتث مخبون ایله اتمه قرار

du mortier avec de la paille	صمانلو بالچق	كهگل	طين المعجون بالتبن واسمه السياع
de la chaux	كيرج	گچ	جص، النورة، القرنص
du sable	قوم	ريك	رمل من التراب
un pot de terre	چقصى	سفال وهو قطع من الفخار المكسور	خزف، فخار
une brique	كربج	خشت بالنار تبار	طين المحرق
une pierre	طاش	سنك	الحجر
de l'eau	صو	آب	ماء
la terre	طپراق	خاك	تراب
le feu	اود	آتش	نار
le vent	يل	باد	ريح
une larme	كوز ياشى	اشك	عبرة، دمع
sec	قورو	خشك	جاف، يابس، ناشف
humide, mouillé	ياش	تر	رطب، مبلول
~~vendre~~ acheter, prendre	المق	خريدن	اشتراء

vendre.	صاتمق	فروختن	بيع
prend. (Imperatif)	ال	بخر	الامر بالشراء يعني اشتري
le proffit, le gain.	اصى	سود	ربح الربح
la marchandise,	متاع قماش	كالا	متاع الذي يتجر فيه والقماش
celuy qui seme.	اكنجى تخم سياجى	برزكر	حارث، زراع
la semence.	اكن	كشت	زرع الثابت
le premier labour qu'on fait a une terre qu=and on veut semer du bled.	نطس	شيار	حرث وهو شق الارض بالمحراث وتركيته يرمق
seme.	اك	بكار	ازرع فعل امر ~~[illegible]~~
moissone.	بچ	بدرو	~~الحصاد [illegible]~~ احصد
frappe.	دوك	بكوب	اضرب ودوق
un tas de bled.	چچ	چاش	صبرة، عرمة
faire la paix.	بارشمق	آشتي	صلح بين المتقاطعين

brouiller, mesler	قرشمق	آمیختن	امتزاج واختلاط
doux sage	یواش	آرام	الف بين المتقاوم
la guerre	صوش	جنك پرخاش	حرب ، كتيبة والمقاتلة
lisés (imp.)	اوقو	بخوان	اقرأ
travaillés (imp.)	درش	بكوش	اجتهد
la nuit	كیجه	شب	ليلة / الليل
le jour	كوندز	روز	نهار / النهار
comme un boeuf	صغرلين	همچو كاو	كالبقر
ne soyés pas	اولمه	مباش	لا تكن
plût-à dieu	كشكه	كاش	يا ليتني
que j'eusse eté	اولایدم	بودم	كنت
avec vous	سنكله	با تو	معك

دلا اهل درد اول بلایه حمول   نكر كلسه دلبردن ایله قبول

ای كوكل   یورك كبی

فعولن فعولن فعولن فعول تقارب چو قصر اولدی بولدی اصول

Chapter 4eme القطعة الرابعة في بحر المتقارب المقصور

الحداءة والشوحة حداة

Vn milan زغن چيلق دولكو بوقوشي

رخمة من الطير	دال	قرتال	une aigle, faucon
حمامه	كبوتر	كوكرجين	un pigeon
جناح الطير	پر بال	قناد	l'aile
كوكب نجم	ستاره اختر	يلدز	une etoille
ثريا سبعة سياره	پروين	اولكر	les pleiades, etoilles pouliniaires
هلال الجديد	ماه نو	يكى آى	nouvelle lune
شرح السماء مجرة	كهكشان	صمان اوغريسى	la voye lactée
نسيج	شال من الصوف الغليظ ابه		etoffe faite de laine
دبور نحل والزنبور	زنبور	ارى	une mouche à miel
خلية النحل	كندو	قوان	la ruche
زهرة نور	شكوفه	چيچك	une fleur

شرح السماء مجرة ...

le miel.	بال	انكوبين	عسل النحل
cheveux separez par parties et qui tombent par devant.	بولك صاچ	كيسو	اسم شعر الرأس
cheveux entrelacez ou frisez.	اورولي	مرغول	ضفيرة من الشعر
cheveux, longs plats, droits et flotans.	صرقوق	فرخال	مسترسل الشعر والسبط من الشعر
marque naturele en forme de lentille qu'on apporte en naissant en quelque partie du corps	بك	خال	الخال وهو النكتة السوداء شامة 6
un petit enfant.	اوغلنجق	كودك	طفل
un grand garçon.	كنك	كرز	الغلام المكتنز اللحم المتعافي وهو العنطنط
un jeune homme qui est à la fleur de son age.	ايكت	جوان	شاب، فتى
fils.	اوغول	پور	ابن
un vieillard.	پير	زال والهم	شيخ مسن
un homme decrepit et devenu fou par le grand âge.	بونامش	فرتوت	الخرف الذي اختل عقله من الكبر

un homme qui commence à blanchir et qui a des poils blancs et noirs.	قیر صقاللو } قرغل	پیر دموی	کهل وهو الذی خالطه الشیب
un vieille femme agée de soixante ans.	قاری	پیره زن	عجوزة والمراه و للتمییز بون
la lune.	آی	ماه	شهر
un an.	ییل	سال	السنة والعام والحول
une parole.	سوز لعان	سخن سخن سُخُن	~~لقال~~ الكلام
j'ay une parole.	سوزم وار	سخن دارم	لی کلام
bon excellent.	ایو	به	اجود من الدر }
de perle.	انجودن	ازدر	وهو کبار اللولو }
de moy.	بندن	ازمن	منی
prens (imp.)	ال	ستان	خذ

کدیسر جمال و قلیسر کمال

ای سیذهب الجمال و سیبقی الکمال

la Beauté s'en va mais la science reste Toujours.

پیوسته قورولی طوتر الده قاشن کمان یا رب نه شوخ ظالم اولور اشبو بکمان

برکی براوردکه · *tendu*

مفعول فاعیلات مفاعیل فاعلات   بحر مضارع اخرب و مکفوف قدر عیان

١ القطعة الخامسة Chapitre 5.eme

في بحر المضارع الاخرب المكفوف

Le Vin	سچی	باده مل	خمر ونبيذ
un verre à boire.	جام	پیاله	کأس قدح
une esclave.	قرنش	کنیزک	جویرة مصغر جاریه
un esclave.	قول	بنده (غلام (Arabe,	عبد
un moineau.	سرچه	گنجشک	عصفور من الطیر
du verre	صرچه	آبگینه	زجاج قزاز
un faux pas.	سورچه طینه	بلغزد	یزلق
une nouvelle.	خبر	پیام	الخبر مطلقا سار کان ام سوء
le poitrail.	کملدرک · سینه بند	بربند	لبیب واللبب
le licol.	یولار	افسار والمشکل	معقود مربط اللقود
liens courroyes pour lier la valise derriere la selle.	ترکی (قایشلی)	فتراك	سمط

la selle.	اير اتلك كرى	زين	سرج
les renes.	اويان قنطارمه	لگام	لجام
l'ecumoire.	كپچه	كفكير	مغرفة القِلتة
la poële.	طغا	تابه	مقلاة
une huguenote.	چوملك	ديك	قِدْرَة
une chose qui bouilt.	قينذى	جوشيد فعل ماضى	غلو من غلوة القِلتة اذا غلوما وهما من شدة النار
une chose boüillie.	پشدى	پخت فعل ماضى استوى اى نضج	~~استوى اى نضج~~ التى هو اللذى
une chose crüe.	چيك	خام	لا ينضج
un sabre.	قلج	شمشير تيغ	سيف
un poignard.	خنجر	دشنه	الخنجر
du chagrin (peau).	سغرى صغرى	كيمخت	جلد المدبوغ
la gaine.	قين	(غلاف) نيام	قراب
le toict.	طام طم	بام	سطح والعجر
une dette.	بورج	وام	قرض دين

فرج والحر والقبل	کس	ام	les parties honteuses de la femme
[struck out] ومقصود	کام	مراد	la volonté
خطوه	گام	ادم	un pas
سقف الفم والحنك	کام	دماغ	le palais de la bouche
یا قابض الید	ای دستگیر	ای الی طوتیجی	ô toy qui prend la main
ذیلك	دامنت	اتكك	le bord de ta robe
من الید	از دست	الدن	de la main
متی	قچن / توركی (فارسیجه	كی)	quand
اتوك واواسیب	هلم	قویام	lacherais-je

الرجل الذی یتعلم العلم سیلقی مقاما عالیا

Celuy qui travaille sera eslevé en honneur.

علم اوكرن كشی بولیسر در بوجه مقام

شها سعادت آیتی طوتدی جهانی سربسر   تا اقتب طلعتك افاقه صالدی نور فر

مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن   بحر رجز در سالم و اجزا مثمن بر گهر

Chapitre 6ème — القطعة السادسة

فی بحر الرجز السالم المثمن

Le ventre	قارین	شكم	بطن
le nombril	كوبك	نافه	سرة
les seins, les flancs	بل	میان	وسط من الانسان وموضع الحزام من الانسان
la Ceinture	قوشق	كمر	حزام
le menton	اكك	زنخدان	ذقن ومعناه طابع الحسن
la poitrine	كوكس	سینه بر	صدر
un canard	اوردك صوقوقی	مرغاب	[illegible] طیر الماء
un epervier	چقر	چرغ والبازی	صقر من الطیور
il se fache	ققر	تیزی كند	یحتد یغضب
le fer	دمر	اهن	حدید
du cuivre	بقر	مس	نحاس الاحمر
de l'argent	كومش	سیم	فضة

ذهب زر	التون	de l'or
قزدير و رصاص ارزيز	قالاى	de l'etain
نحاس الاصفر روى	توج	du bronze
سهل اسان ضد الصعب	كلز	facile
صعب دشوار ضد السهل	كوج	difficile
تيس من المعز بهاز	اركج دیشی كچی	un bouc
الكبش كبش لفظ العربى استعماله فى التركى	قوچ	un belier
الانثى ماده	دیشی	la femelle
ذكر نر	اركك	le mâle
شغل مكتوم معناه الشغل والباء للتنكير كار نهفته اسم مفعول المكتوم	كزلو ايش	un affaire secrete
الجماع كان	جماع لفظ العربى	concubinage
قبلة والبوس بوس	اوپش	un baiser
قد عرق نعل العرق خوى كرده	درلمش تحقيق	mouillé, en sueur
مرأة والعورة زن	عورت	la femme

l'homme.	ار	شوهر	زوج المرأة
une jarre.	كوپ	خمم خميۀ	جب جرة من الفخار والخابية الوليعة
une cruche.	دستي كوكوم	سبو	جرة من الفخار
de ce côté là.	اوته	ان سو	تلك الناحية ذلك الطرف
de ce costé cy.	برو	اين سو	هذه الناحية
devant.	اوك	پيش	قدام وامام من الجهات الست
derriere.	ارد	پس	خلف وورا
en bas.	اشغه اشاغه	زير	تحت واسفل
en haut.	يوقرو	زبر	فوق
paye ta dette (imp.)	بورجك اوده	وام گذار	اوف دينك وادّه
grate mon dos.	ارقم قشي	پشتم بخار	حك ظهري
apporte icy.	بونده كتور	اينجا بيار	هات هاهنا وهذا المكان
porte la.	انده ايلت	آنجا ببر	هنالك وذلك الموضع اوصل وابلغ
ne vous assoyés pas.	اوتورمه	منشينيد	لا تقعد لم يقعود لم يقعد يقعود

مع الجاهلين	بنادانان	بلمزلر ايله	avec ceux qui ne sça=vent pas.
اهرب وفر	کریز	قچ	en fuyés-vous.(impr)
نفسك	خودرا	کندوکی	vous même.
خلص نج	رهاکن	قورتار صاقین	gardés-vous.(impr)
ياولدي	اي پسر	اي اوغول	ô enfant.

حقا که جاهل صحبتی نار جهندن بتر

ان صحبت الجاهل اشد وامر واسوء واقبح من عذاب النار

Il est certain que l'asemblé des ignorans est pire que les flames de l'enfer.

Chapitre 7eme القطعة الثامنة

في بحر الهزج الاخرب المقبوض

ينبوع الماء	چشمه	بنگار	Une fontaine
في معربه الكوز وهو الاناء الذهبية	کوزه کوب	بردق	un pot à l'eau.
لاتطلب ولا تفتش	مجوی	استمه	ne veüillés pas.(impr)

مفعول مفاعلن فعولن

هزج اخرب وقبض الهزج

une riviere.	ايرمق ارمق	جوي نهر	خليج، قناة الواسعة
Jetter.	اتمق	انداختن	الرمي
Jetter ~~en~~ bas.	اشغه براقمق	فرو فكندن	رمي الاسفل
Jaune.	صري، صرو	زرد	اصفر من الالوان
bleu celeste.	~~كبود~~ كوك	كبود	ازرق
noir.	قره	سيه	اسود
blanc.	اق	سپيد	ابيض
rouge.	قزل	سرخ	احمر
verd.	يشل	سبز	اخضر
bleu celeste.	كهويد	نيل لفظ العربي استعماله الفرس	النيل
un maillet.	توقمق	كزينه كذينق القصار	مدقة القصار
Masse, massue, crosse où bâton avec lequel les enfans jouent au bâton=et.	چومق داول چوماغ	لخت	عصاة الضخمة والدبوس وهي الهراوات
dur.	قتي	سخت	الصلب كالشديد

droit.	درشت يوغون	ابرى	خشن
mol.	يومشق	نرم	لين ناعم
la paume de la main.	ايا	كف	كف عربى استعمل في الفارسية · راحة اليد
l'ongle.	طرنق	ناخن	ظفر
le gros doigt, le pouce.	اولو پرمق	انكشت سترك	اصبع الكبير يعنى الابهام
le petit doigt.	كچى	كالوج	اصبع الصغير خنصر
le poignet.	يمروق يومرق	مشت	جمع
un vaisseau.	كمى	كشتى (Ar. زورق) سفينة الصغيرة	سفينه
la descente.	انش	شيب	ارض المنحطة من علو الى اسفل
la montée.	يوقش	فراز	يقال لها الصعود بلند العالى
haut.	يوكسك	بلند	عالى
bas.	الچق	پست	واطئ السافل
celuy qui.	اولكسه كه	انكسكه	ذلك الشخص
est devenu, a été;	اولدى	شد	الذى صار

خائفا وجلا	هراسان	قورقو	peureux
خلص ونجا	برهيد	قورتولدي	est delivré, sauvé

علم ايجره دربن سعادت انجق
في داخل العلم لا في الغير في داخل العلم السعادت فقط يعني السعادت

Dans la science consiste la seule felicité

القطعة الثامنة Chapitre 8eme
في بحر الرمل

يقطر قطر فعل مضارع	چكد	طمر	Une goutte
عرق	رك	طمر	une veine
دم	خون	قان	le sang
مزين محسن	اراسته	بزنلمش	orné
سماط عربي استعمل في التركي	خوان	سماط	la table
كثير	بسيار	چوق	beaucoup
معكوس	بازكونه	عكسنه ترسنه	detravers

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
اقتاب طلعتك عالمي روشن قيلور
نور ملجري دركم طلعتي كلشن قيلور
نه يره كم كردرشمسه سايك سرو قدك كلشن قيلور

حمرة التي تحمر بها النساء خدودهن	فكر	كلكونه ذ	du fard
نوعا نوعا	گونه گون	درلودرلو	de toutes sortes
المنكوس الرأس	سرنگون	باشی اشغه	la tête en bas
جثة	تن	كوده	le corps
مصارين	روده	بغرسق	les boyaux
الكلوة	گرده	بوبكرك	le rognon
رية من المعا و	شش	اويكن طلاق	la rate
ضلع اعلا اضلاع	پهلو	ايكو	les côtes
ناحية جهة جانب	سو سو	يكا	côté part
جنب حضر	كشت	يان	le côté
عجز ذيد	سرون	اوجه اوتورق يرنده اولان كمك	petit os qu'on a au bas où l'on s'assoit. os sacrum.
مخلص	رسته	قورتلمش	sauvé
مربوط	بسته	بغلو	lié
نصاب قبضة السيف والسكين ونحوهما	دسته	صب	le manche

بوركبكر

le poil.	قل	موی	شعر
la plume.	قلم	خامه	قلم الذی یکتب به
une lettre.	بتی	نامه	رسالة کتاب الذی یکتب ویرسل من موضع الحاضر
un habillement.	دون چماشر	جامه	ثوب لباس آنگان
une faute, un péché.	صچ	گناه	ذنب معصیة
seme.	صچ صچ	بیفشان فعل امر	ابذر
chie.	صچ	بری	تغوط
pisse.	ایشه	بشاش	بل
frappe.	اور	بزن	اضرب
arrache.	قوپر	بکن	اقلع
vomis.	قوص	بهراش	تقای
taille.	یون	بتراش	انحت
un.	بر	یک	واحد
deux.	ایکی	دو	اثنین

ثلاث	سه	اوچ	trois.
اربع	چار	درت دورد	quatre.
خمس	پنج	بش	cinq.
ستة	شش	التی	six.
سبع	هفت	یدی	sept.
ثمان	هشت	سکز	huit.
تسع	نه	طقوز	neuf.
عشرة	ده	اون	dix.
عشرین	بست	یکرمی	vingt.
ثلاثون	سی	اوتوز	trente.
اربعون	چل	قرق	quarante.
خمسون	پنجاه	اللی	cinquante.
ستون	شصت	التمش	soixante.
سبعون	هفتاد	یتمش	septante.

Innocent, bête	بون احمق	کالیوه	معتوه، ابله
quatre vingts	سکسن	هشتاد	ثمانون
nonante	طقسان	نود	تسعون
cent	یوز	صد	مائة
mille	بیك	هزار	الف
contés, (Supp.)	صی	بشمار	عدّ احسب من الحساب
éprouvés	صنه	میکن ازمون	جرّب امتحن والتجربة
venés dedans	ایچرو کل	اندرونا	ایت وتعالی داخلًا
reconnoissés	اکلیو ایسهك	کرشناسی	ان تعرف وتفهم
sinon	یوخسه	ورنه	والا
demeurés	قلغل	میمان	ابقی
dehors	طشره ده	دربرون	فی الخارج

حیف اکا کیم دام جهل الندن قلمسه ذر بون

الحیف لمن فی جوف الجهل داخلة بقی عاجز

Le sort de celuy qui n'a pu s'échapper des filets de l'ignorance est à plaindre

دام معنا الشرك

الهی تا فلک باقی و عرش و فرش اوله قائم سکا عمر ابد ویره خدای باقی دائم

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن هزج بحری مثمندر که اجزاسی هم سالم

القطعة التاسعة — Chapitre 9eme

ادمان ممارسة	بورزیدن	اوزنمك	Desirer
طی	نوردیدن	درمك قلبلامق	rouler
حفر الخنزیر الارض نشر فعل مصدر	زمین را خوك ابر کندن	یری طوکز درمك	creuser la terre, come font les cochons avec leur grouins
خطف نشل	ربودن	قپمق	prendre tout d'un coup, emporter
اراءة	نمودن	کوسترمك	montrer, faire voir
صیقل جلاء من الصدا الکشف الفتح	زدودن	بصدن اچمق	desrouiller
سحق تنعیم	بسودن	سورمك	frotter
حبل	رسن	ایپ	la corde
فتل برم	تافتن	بوكمك	tordre
ضالة ضایع	گم	یاو یوو	perte

وجدان، لقی	یافتن	بولمق	trouver.
وصول و بلوغ	رسیدن	ایرمك	atteindre en courant.
جنی الثمرة و قطعها	پیچیدن	دیرمك	mesler, rassembler.
نسج و ضفر	بافتن	اورمك	natter, tresser.
تمایل	خرامیدن	صلنمق	se carrer, se posse= =der en marchant.
خرمشة	خراشیدن	طرملامق	egratigner avec les ongles.
تذاری	دامیدن	صوورمق	vanner le bled, l'orge, &c.
نفخ	دمیدن	اوفورمك	souffler.
زحف الطفل	غژیدن	سورتنمك	ramper ou bien marcher sur le cul.
الرجوع، انقلاب	بگردیدن	دونمك	tourner.
العض	گزیدن	اصرمق	mordre.
وعوعة الكلب	سكلایدن	ایت اورمك	aboyer.

حرارة النار	تف	يلك	la flamme du feu ou de la chandelle.
خرق	سوختن	يقمق	bruler.
شلّ وكفّ	درز	ايو	un ourler, un plis.
خرز	دوختن	دكمك	coudre.
لين	خميدن	اكلمك	se courber.
كنس	روفتن	سوپرمك	balayer.
حسّ وهم	انكاشتن	سزمك	penser, conjecturer.
تعلية رفع	افراشتن	قالدرمق	lever, ôter,
ظنّ	پنداشتن	صنماق	croire.
رفع وقبض باليد	برداشتن	كوتورمك	emporter.
اضطراب	طپيدن	طلابيمق	fretiller, ou se deba=tre en mourant.
نمت النبات من الارض	دميدن	خروج من الارض سبزه اوريرمك	croitre côe l'herbe.
النبات والاخضر	سبزه	يكي بتمش اوت	

تغیّرُ جذعٌ	رمانیدن	اورکتمك	epouvanter.
ایصال	رسانیدن	ایرکورمك	faire arriver.
استفهام انکاری سایکون / سؤال	چه باشد	نه اوله	qu'y a-t-il?
أبرد	سردتر	صووغرق	plus froid.
من الجلید	آز یخْ	بوزدن	de la neige.
من النّاس	ز مردُم	ادمدن	d'un homme.
رؤية النّفس	خویشدن دیدن	کندوزینی کورمك	luy même.
رؤية ای شیٔ	دیدن	کورمك	voir.

یکون ... ان
یری الرجل نفسه

کرکدر کندوزینی بلمزلره کندوزی بلدرمك

ینبغی لك نفسه ای ینبغی تعریف النفس للذین لا یعرفون ما یعرف نفسه

Il faut faire connoître à ceux qui ne le connoissent pas

qui le sont

نظر ایتدکیجه جمالکه کوزومك ضیاسی مزید اولور   کبکلر بیانن ایدرایسیم دل ... مزید اولور

متفاعلن متفاعلن متفاعلن متفاعلن   بو بحر کامل اوقور ایسك سوزکك بهاسی مزید اولور

المسالك ... نفسه ... یعرف نفسه
صفاسی مزید اولور
زیاده

القطعة العاشرة
في بحر الكامل المثمن المذيل
Chapitre 10eme

لبن الحلب	شير	سود	Du lait
قشطة	زبره تو	قيمق	de la crême.
لبن غليط	افله (وهو حاصل بعد الولادة)	اغوز	le premier lait qui vient aux accouchées et aux animaux.
فم	دهان	اغز	la bouche.
القطيع من الغنم	گله	سورو	un troupeau de moutons, de boeufs.
سكة الصناع تقذعانه قح	تله	توره	ou filet pour prendre des poissons / fer avec lequel les tailleurs repassent les habits.
دلق	دله (وطن دابة معربها الدلق وهي ما يقال لها بمعنى النمس)	صكسر	une fouine ou l'endroit où il loge, son trou
لسان	زبان	دل	la langue.
متى (استفهام) Interrogation	كى	قچن	quand.

un grand prince	اولوخان	کی	السلطان العظیم
l'hyver	قش	دی (وفي الحقيقة هو اول شهر من شهور الشتاء ثاني شهر بهمن و الثالثه اسفندار)	الشتاء
le vin	سجی	می	خمر
canne dont on fait les flageolets	قمش	نی	اسم القصب واليراع
un nerf	سکر	پی	عصب
la moëlle	ایلك	مخ (اللفظ العربي والتركي)	مغز
un os	سکك	استخوان	اسم العظم صلبا و كان ام هشا
du beurre frais	کره یاغی	مسکه	زبد
une barake	یایق يلغنج حقر دکلری قاب	نهره (تمخض بها اللبن حتى يصير زبدا)	ممخضة التي
charge, employ	اولو	بهره	حصة حظا
le fiel	اود	زهره	مراره
une vessie	قوق	ابدان	مثانة
une poule	تاوق	ماکیان	دجاجة

une chouette.	اوگی	كوف	حدا
une oye.	فاپاق	بط لفظ العربي افاده	
un coucou.	اوگیك	فاخته وهو طير بالشام قدر الغراب	اوز
une pie.	صقسغان	كلاژه	عقعق
un oyseau.	قوش	مرغ	طير
le petit d'un oyseau.	یاوری	بچه	فرخ
un nid.	یوه	لانه اشیان	عش الطير ماواه
espece de cabane faite de bois ou l'on demeure pendant l'été.	كوچك او كاوله یای ایچون	كاژه	البيت الصغير الذي يكون للصيف
petite maison pour l'été faite de cañes.	قمشدن اولان كوچك او چرگه	پیش	بيت من قصب
la maison.	او	خانه	بيت منزل
un pilier.	درك	ستون	عمود واستوان
le seuil de la porte.	اشك	استان	عتبة الباب

à toy.	سکا	بتو	با انت
mieux, meilleur.	یکرک	بهتر	احسن
celuy qui.	اولکه	انکه	لمن که
esclave.	قول	رهی	عبد
que tu devienne.	اوله سن	شوی	یکون
la foy.	دین	دین	الاسلام
grand.	اولو	بزرك	العظم
mets.	قو	بهل	الوضع
cecy.	بونی	این	هذا
cela.	انی	آن	اولاء اذواتی

کچوجکدن اول کادب اوکرنه بیوکینه اوله سکان

من كان عبد عند الصغر يعلم الادب كان عند الكبير عزيزا

Celuy qui apprend la civilité dés son enfance sera sans doute elevé en honneur au dessus des autres lorsquil sera grand.

شها دیلسك كتابولسن پردر كهری (خزائن) اشت سوزیمی بو وازجرم بر نظرایت اولوب هنری
متفاعلن متفاعلن متفاعلن بو بحر عربی بحور دوشرنه ترکی دوشرنه خود تتری

Chapitre 11eme القطعة الحادية عشر

في بحر الوافي المثمن السالم

			اسماء	
Lagrele	داذلو قار	طلو	تكرك يخه	البرد النازل من ... ومعرّب ... مثل الجوز
la neige		قر	برف	ثلج
neige agitée par le vent et qui vient par bouffées	دیبه كوملك	دپی	دمه	معرّبه الدمق
une brebis		قیون	میش	ضأن من الغنم
un agneau		قوزو	بره	حمل خروف
un berger		چوبان	شوبان	راعي الغنم وغيرها
un troupeau		سورو	رمه	قطيع من الحيوان
le bled	هر شنك انواعی	تحل	غله لفظ عربی	~~[illegible]~~
le joug		بویندرق	یوغ	النیر
le van	بسن برعقنی كوركده انكلا حرمن صوورلر	یباه	هید	المذارة
le stimule	چفت كورد كلری دیكنلری	اوكندره	غاوشنك	معقوم

la fleche de la charrue	صبان اوقى	هيش	محراث
bâton qui empêche le boeuf de sortir la tête du joug	زوله	سمه	معربه السميق عربيمش
beau mignon	كوزل	كش	مستحسن جيد
l'aisselle le creux de l'aisselle	قولتق ايجى	كش	ابط
tire (impr.)	چك	بكش	اسحب
ne tire pas	چكمه	مكش	لا تسحب ولا تجر
innocent, bête	ابله	كول	الابله الذى لا يميز بين الجيد والردى
fol	دلى	شيد	مجنون مختل فى عقله
lentement, tard	اويا	كيج	بطى دايخ الراس نحو كلمك
ebeté qui a peu d'esprit	فلو ستاشقين بون	سمه	من به دوار
toy	سن	تو	انت
l'ame	جان	جان	يا روح
le pere	اته	پدر	الوالد

la civilité	ادب	ادب	في طريق الادب
au chemin	يولنه	باه	بالادب
marchés (impér.	يوري	برو	امشي واذهب
que; affinque	كه	كه	حتى
vous soyés	اوله سن	شوي	تكون
le meilleur le plus pro- pre	يرار	سره	اجود
de tous	قمودن	زهمه	من الجميع

حرام يمه يلان ديمه دي عيش وغمده شكر ايدمه

لا تأكل حراما ولا تقل كذبا وقل في السرور والغم شكرا لله في الوقت

Ne faites pas ce que Dieu vous a deffendu

sur le vivre; ne mentés pas; et soit

que vous soyés dans le bonheur

ou dans les disgraces vendés

toujours graces à Dieu

فورصتلری فوت ایتمه کم تاخیر حرجله شدتلره صبر ایله کم مفتاح فرجدر
مفعول مفاعیلن مفاعیل فعولن بو اخرب مکفوف فله محذوفی هزجدر

القطعة الثانية عشر Chapitre 12ème

فی بحر الهزج الاخرب المکفوف المحذوف

حوالی الشیء واطرافه	پیرامن	چوره	Le tour.
اقلیم احد الاقالیم السبعة	کشور	اقلیم	un climat, une contrée, une province, un royaume.
حداد	اهنکر	دمرجی	un marchand de fer.
الصایغ	زرکر	قویمجی	un orfevre.
لایق جدیر حری	درخور سزاوار	لایق	digne.
سکون استراح	ارام	دولنمک	se reposer.
زینة	ارایش زیور	بزک	orné.
یلیق	می سزد فعل مضارع	یرار یارار	convenable.
مثله ایضا	می زیبد	یراشور	qui sied, qui va bien.
یبقی تاخر	ماند	قله	qui reste, qui demeure.
یشبه یجانس	می ماند	بکرزر	il ressemble.

السن، الضرس	دندان	دیش	la dent.
ذراع	ارش	بلك	le poignet.
السدا	تار	ارش	la trame d'un tisserand.
لحمة وهو ما ينسج به العرض	پود	ارغج	l'estaim, la chaine d'un tisserand, tous les fils qu'on a joints ensemble pour trammer.
صوف	پشم	یوك	de la laine.
الفراش البسط	البساط پستر	قالی	un lit, un matelas, un tapis, ou chose pour s'asseoir dessus.
الاعلى، عالى	بالاتر	یوقرلق	la hauteur, plus haut.
قد الشئ وقامته وهو طوله	بالا	بوی	la taille.
عرق	خوی	در	la sueur.
اشد تقدما، قدام، امام	پیشتر	ایلرولك	qui est ou qui va devant, l'action d'aller devant.

posterieur, le dern-iere l'action d'aller derriere.	كرلك	پستر	اسد تأخير
un guide.	قولغز	رهبر	دليل
le fruit.	يمش	بر	ثمر الشجر
qui contrefait.	اويوجى	پيرو	التابع، المقلد
la guerre.	مواش چكشمك	پيكار	حرب قتال
un portrait.	صورت	پيكر، چهره	وجه ~~اخصمو~~ ~~الصورة~~
il a donné.	ويردى	بداد فعل ماضى	كان يعطيني
à moy.	بكا	بمن	~~تلقا~~ باانا
la justice.	عدل	داد	عدل
le juge.	عادل عدل ايدجى	دادار	العادل
le frere.	قرداش	دادر	~~[illegible]~~اخ
un prince, un seig-neur qui a de grandes possessions.	ملك اشى	خداوند، خديو	صاحب الملك

de pêchés vous (fim)	ایو	بشتاب	عجل
un serviteur.	قروش	بنده	عبد و جارية
un esclave.	قول	چاکر	عبد المملوك
un general d'armée.	چری باشی	سپهدار سپهبد	رئس العسکر او ضابطه
un grand seigneur un grand roy.	اولو سلطان	دارا	الملك العظيم
un comandant.	حکم ایدیجی	داور	حاکم
mars, planette:	مرّیخ	بهرام	نجم في السماء السابعة
saturne planette.	زحل	کیوان	نجم
le coucher du soleil.	کون باتدوغی یر	باختر	اسم المغرب و هو جهة الغروب الشمس
le lever du soleil.	کون طوغدوغی یر	خاور	اسم المشرق
courageux, fort.	کوچلو	توانا	صاحب القوّة
hardy valeureux	بهادر	الپ نیو دلیر	شجاع
robuste.		دلاور	بطل
louche.	شاشی	لوچ لوك	احول

أقطع أشل	بی دست	السز	Manchot.
اعرج اقزل	لنك	اقسق	boiteux.
أبكم	لال	دلسز	muet.
اصم	كر	صغر	sourd.
حصبة	سرخينه	قيزامق	la rougeole.
غدة في البدن	دژ، دژپی	بز	une glande.
دمل دمل	دنبل	چبان	un bouton, un bourgeon.
الثؤلول	ازخ، ازخ	سكل	un poireau.
رجل	مرد	ار	un homme.
جرب	كر	اويوز	la gale.
الظفر على العدو	پيروز	ظفر	victorieux.
القول الظن	سكالش اسم مصدر	اونكوللك	opposition, degat, com=petence.
انتقام	پاداش كيفر	كين او دشمك	se vanger, tirer veng=eance.
امسك بالامر	فرمان	بويرق	commendement.

tient, garde; (Imp.)	طوت	بر	امسك {
entre.	كير	درشو	داخل
au chemin	يوله	براه	في الطريق
droit	طوغرى	راست	مستقيمًا
marche. (Imp.)	يوري	رو	امشي
toujours	دائم	ايدر	ابد

علم عمل ايت تا بولسن جنت كوثر

اعمل بالعمل والعلم حتى تلتقي الجنة والكوثر

Comportés-vous selon les règles de la science si vous voulés gouter les délizes du paradis

Chapitre 3eme القطعة الثالثة عشر

في بحر الهزج الاخرب

L'été.	تابستان	ياى	صيف
l'ombre	كولكه	سايه	الظل في

كلزار جنان لطفي حسنكدن مزين — شير وعسل وشكر لعلكدن مبين

مفعول مفاعيل مفعول مفاعيل — وزن هزج اخرب بو دركه متين

سكزلو

l'hyver.	قش	زمستان	شتا
voisin.	قوکشو	همسایه	جار
le printems.	الك یاز	بهار	فصل الربیع
l'automne.	کوز	پاییز	فصل الخریف
chaud.	اسی	گرما	الحر
froid.	صوق	سرما	برد
de bonne famille.	اصلی اری	پاك نژاد	الاصل والنجار و الطاهر
de mauvaise famille.	اصلی الچق	فرومایه	دنی الاصل
préparé.	یرفلنمش	آماده	حاضر مهیا
orné arrangé.	دوزنلمش	پرداخته	التام الذی تم شغله
faire le delicat.	نزلنمق	نزیدن	غنج دلال
ajusté.	دوزنمش	پیرایه	جلی تحلی
le poisson.	بالق	ماهی	سمك حوت
un serpent.	ایلان	مار	حیه ثعبان اژدر

une fourmie.	قرنجه	مور	نمل
un scorpion.	عقرب لفظ العربی	کژدم	
une galere, bête a 100 pieds.	چیان	صدپایه	دابة طويلة كثيرة الرجل
ce jour, aujourd'huy	بوکون	امروز	هذا اليوم
que.	که	که	الذي تكسبه
tu gagne	قزانورسين	اندوزی	
demain.	یارین	فردا	غدا
il viendra.	کلور	آید	يأتي
au milieu.	اورتايه	بمیان	الى الوسط

بو قدر ایکی عالمده ایلك کبی سرمایه

ليس في الدارين مثل رأس المال

Il n'y a pas de plus grand bien, de plus solides richesses soit pendant la vie soit à la mort que les bonnes oeuvres

دل بندم سگا هم جان چاکر　　واله یوزوکه هم شمس و خاور
مستفعلات مستفعلات　　بحری تقارب اسلم دردر

Chapitre 14ème القطعة الرابعة عشر
في بحر المتقارب الاسلم

Puant qui sent mauvais	قوقیش	كندیه كنن	منتین، حایف جیفة
rompu, arraché;	اوزلمش	بگسسته	منخرم
arraché.	قوپمش	كنده	الشیٔ المقلوع
heureux.	قوتلو	فرخنده، فرخ	میمون، مبارك
joyeux.	شاد	خرّم	جذلان، فرح، سرور
pleurer.	اغلمق	گریه	بكا
rire.	كولمك	خنده	ضحك
sauveur, createur.	یاره دیجی	افریننده	خالق، مبدع
Dieu qui est celuy qui nous donne ce dont nous avons besoin.	رزق ویریجی	روزی دهنده	معطی الرزق
celuy qui fait l'empressé.	یلپیجی	پوینده	متردد
Coureur qui court de tout costé.	سكردیجی	دونده	عادی الذی یعدو علی رجلیه

جار،	صاحب کشتن	چکیجی	qui tire, qui attire.
مدح الرجل النفس	خود را ستودن	کندویی اوکمك	se vanter.
القاتل، المهلك	کشنده	دالیجی	assassin qui assassine.
متصلّف	کپ زنند	لاف اوریجی	un fanfaron.
مهما، کلی شیء	هرچه	هرنه	tout ce que.
تطلب	بخواهی	دلرسك	vous souhaiterez.
اذهب اطلبه	رو خواه	وار استه	allés demander.
فیك	در تو	سنده	de vous; à vous.

سز سندن اوله غافل بکنن

لا تكن غافلاً عن نفسك في اكثر الاوقات فانه جميع ما تطلبه فيك

Prenés garde de vous trop oublier.

شكر چل قلوبده لبكك بنات وقندی — ایره لی عجك نسیمی چو عبیری مسك اوتنلری

متفاعلن فعولن متفاعلن فعولن — بوکر کامل مقطف دیدیلر اجان افندی

القطعة الخامسة عشر Chapitre 15eme

فی بحر الرمل الاجزأ شكل المجنون

الحديد التي تحلق بها الراس • موسى	ستره	استره	Un rasoir.
حلق الراس بالموسى	ستردن	قرنمق	grater, racler.
مسن	فسان	بلكی بلكو	une pierre à equiser.
حكاية • اسطوره	فسانه	مثل	une fable.
عقيم ذكرا وانثى	سترون	قصر	une femme sterile (ou homme)
غرس • غرز	نشاندن	دكمك	planter.
عصر	2 فشردن	صقمق	2 presser.
بذر	فشاندن	صچمق صاورمق	1 semer.
جمود	فسردن	طوكمق	se gêler, se congeler, se prendre:
داخل الابط	بغل	قولتق ابط	l'aisselle.
شدق	لنج	اغز بوجاغی	le coin de la bouche.
زاوية البيت	كنج	بوجاق	le coin.

مقعد	نشيمن	اوتورق سكمله	endroit pour s'asseoir un siege.
مرعى	چراكاه	اوتلق	un paturage.
مرج	علفزار	اوتلوير	endroit où il y a beaucoup d'herbes et où elle croît vite
نبات	كياه	اوت	L'herbe.
منجل	داس	اوراق	une faucille.
شقيقة عريضة منسوج	نوار	اورغان اوركن	une corde.
اللفافة التي تلف على الساق من لدن الكعبين الى قرب الركبة	شيم	چارق	souliers que les paysans de Tur=quie font de peaux de bête.
تبان	راين	اشم	grande culotte que les Turcs mettent pour monter à cheval
فسطاط	خركه	قره او	tentes faites de feutre noir que les Turcomans ont en usage.
تاج الملوك	كرزن	قليق تلاوى	bonnet à la turque où une couronne.

قلنسوه في العربي

الى الجميع	بهمه	قمويه	à tous.
انت	تو	سن	toy.
اصناع	نكويى	ايلك	le bien.
الجميل	كن	ايله	fait, (Imp.).
لكَ	بتو	سكا	à toy.
نُصحٌ	پند	اوكت	un conseil.
هذا	اينك	اشته	voyla.
مِنّي	ازمن	بندن	de moy.

يره مزله يار اوله ايولردن ايلك اوكرن

~~لا تتفق~~ لا تتوافق مع الاشقياء من الصالحين تعلم الجميل

Ne faites point amitié avec les méchans et appre-

-nez des bons à être bons

رخسارك اوزره اول خال خال اوزره سيه مو — صان اتش اوزره عنبر عنبر اوزره دود خوش بو

مفعول فاعلات مفعول فاعلات — اولسه مضارع اخرب وزني اولوه انك بو

Chapitre 16 القطعه السادسه عشر

في بحر المضارع الاخرب

الطين عجل	كل	بلحق		Du Mortier
نوره جص	اهك	ايلجى		du plâtre
حسك شوك السنبل والسمك	داسه	قلحق	باشق صاپى	la barbe de l'épy ou arêtes de poissons, ou épine dorsal
حد الة	متين	كولنك	ايكى باشلو بالته	marteau qui sert à tailler les pierres.
مجرفة	پاروماسه	كورك		une pelle.
نمر	پلنك	قپلان فپلن		un tigre.
حزام الدابه وشنار زنار	تنك	قولك	زنار	une ceinture, une sangle étroite
خرام الدابة ضيق الواسع	تنك	طار		—
كتاب المانى	ارژنك	مانى كتابى		Nom d'un livre rempli de toutes sortes de peintures faites par le fameux peintre Many.
صد الحديد	ژنك	پاس ايتش		la rouille.

une grüe.	طرنه	کلنك	کرکی الطیر المعروف
une chevre sauvage.	طاغ کچیسی	پسنك	معز الجبلی معز الجبلی
la honte.	عار لفظ العربی	ننك	
la circoncision.	سنّت	ختنه لفظ عربیان	
louange, grace, remerciment.	منت	سپاس	اعتراف بالنعمة
soupe de 7 sortes de choses que les turcs font le 1er jour de l'an.	عاشوره اشی	هفدانه	الطعام فی یوم العاشوره
huile ou graisse.	یاغ	روغن	سمن
Ragoût de viande qu'on met dans une marmite de terre avec du poivre, du sel, et autres assaisonnemens sans eau qu'on fait rotir au four.	پریان اشی	کوداب	جوزاب
une tasse ou plat pour manger.	چناق	کاسه	وعاء

غاية كل شيء وآخره	انجام	صوك	la fin
السب واللعن	دشنام	سوكمك	Injurier
حمد مدح	ستايش	اوكمك	louer
صحراء	دشت	اووه	une plaine
طس	طشت	لكن	un bassin à se laver
فنجان	پنكان	طاس	un gobelet, une tasse
عنب	انكور	اوزم	du raisin
اجاص	الو	ارك	une prune
كمثرى	مرود	امروده	une poire
تفاح	سيب	الما	une pomme
رمان	انار	نار	une grenade
زهرة الرمان	كلنار	نار چچكى	fleur de grenade
جنس من البرقوق يعني بردق اركى		كراس	des ~~prunes~~ des prunes
طير يصطاد به العصافير	باشه	اتمجه	un epervier
نسر	اله	طوشنجل	Aigle qui prend les lapins

un faucon.	طوغان	باز	بازی
un esmerillon pe=tit oyseau de proye.	دلوجه طوغان	يووهه	سقر الفار / ايويو
une chauve souris.	يراسه	شب پره	خفاش و وطواط
se hâter de joye.	ايو مل سويمكاله	بطر	~~سوء المعاملة و سوء الاخلاق~~
la tristesse qui est dans le coeur.	كوكلده اولان تاسه قصاوة	خار خار	بلبال عم الروح الذي في الصدر
ne vous rejouissez pas.	سويمه سن	شادی مكن تو	لا تفرح انت
des noces.	دوكن	بسور	بالعرس
la tristesse.	غصه	اندوه	الحزن والهم
n'apportez pas.	كتورمه	ميار	لا تجلب
le deuil.	ياس	بسوك	بالعزاء

سلطان عالم اولدی قانع اولان پلاسه

سلطان العالم صار الذی قنع بالپلاس

Celuy qui est content quoy que pauvre est roy du Monde.

کوزکلی فتنه سنه جان مفتون عاشق   صچکلی عقد سنه دل مجنون باغلو
فعلاتن مفاعلن فعلن   بو خفیف اولدی قصرایله مخبون

القطعة السابعة عشر — Chapitre 17ème

فی بحر الخفیف المقصور المخبون

دب	خرس	ایو	Un Ours
خنزیر	خوك کراز	طوکز	un cochon.
کلب	ایت	سك	un chien.
ذباب	مکس	سیکك	une Mouche.
ذباب ازرق	خرکز	اویاز	une Mouche de cheval.
مرفق	وارن	دیرسك	le coude.
الشبر	بدست	قارش	une paume, mesure.
عضد	بازو عضد	قول	le bras.
	باز	قولاج	une brasse.
ابره خیاط	سوزن	اکنه	une eguille.
ذراع	کز	ارشون	un pique mesure de tailleur.
فوق	سوفار	اوف کزی	le cren le bois de la fleche.

des cyseaux.	صندی	کاز	مقص و مقراض
large.	یصی	پهن	عریض
grossier.	یوغون	ستبر	غلیظ ثخین
court.	قصه	کوته	قصیر
rond.	دکرمی	گرد	مدوّر
long.	اوزون	دراز	طویل
l'oëil.	گوز	دیده	نظر والبصر ونور انسان العین
vois.	کور	بین	انظر
regarde.	بق	بنگر	اراء فعل امر من رؤيته
a allume	یق	بسوز	احرق واشعل
amolis.	از	بسای	اسحق ونعم ودقق
fais.	ایله	بساز	اعمل
moins.	اکسك	کم	ناقص
large.	بول	فراوان	کثیر
content.	قانع (عربی وترکیه)	خرسند	قانع

avidité desir passion	حرص	از	شدة الطمع
sauter	قالغمق	جهیدن	نطّ، طفرة، وثب
jeu, divertissement	اویون	بازی	لعب
~~un~~ saute	قالغی	برجه	
joue (impér.)	اوینه	بباز	لعب فعل امر
cicérole, espèce de pois chiche	مردمك	ماش	اسود عدس
lentille	مرجمك	منجو	عدس
espèce de seneve sauvage qui se mange comme le cresson de jardin qui est amer et dont la graine est plus petite que le millet	تجی	سرم	قطف
un oignon	صغان	پیاز	بصل
la crainte	قورقو	بیم	خوف
un malade	صیرو	بیمار	مریض

beaucoup.	چوق	بسيار	الكثير
peu.	از	اندك	قليل 2
le fouet.	قامچى	تازيانه	الصوت الذى يُضرَبُ به الدابّة
Incursion, irruption ou ravage d'un pays, où se repandre pour le ravager.	يورت ايتمك	تركتاز	اغارة هجوم على العدو ~~في غفلة~~ غفلةً
courrez (Imp.).	سكرد	بتاز	احدو • اركض 6
~~ble~~ semence d'encore verd que l'on passe fort legerem[en]t au feu et que l'on mange en suite.	اوتمه	بيش خورد	الشعير والقمح الاخضر المرتفع مقدار شبر ترسل عليه الدواب فتزعاه وتعلفه
orge verte qui n'est pas encore bien meure ~~[illegible]~~	قاصل خرمن صوكگ	خويد	غليظ التبين ٢
bled ou restes de l'epy qui ne peuvent pas passer au travers du crible.	كسمك	كفه	قصيل ١
associé.	اورتاق	انباز	شريك • مشارك

قلبنا	دل ما	کوکلمز	nos coeurs.
ذهب	رفت	کتدی	il est allé.
لم يجئ	نیامد	کلمدی	il n'est pas venu.
ایضا	باز	ینه	derechef.
یا	ای	ای	ô.
احسن الوجه	خوب رو	کوزل یوزلو	beau visage.
	شاه شه	بك	prince.
اضحك	بخند	کول کل	ris (impér.)
تدلل	بناز	نازلن	carés-vous fair le délicat. (impér.)

این مقصوده هرکه صقلیه راز

يصل الى المقصود كل من يصون السر

Que Dieu accorde à ceux qui sçavent garder le secret tout ce qu'il voudront

عاشق اولان اککل [تازه کل] قردرد دله چارم ارار — سن صنمی صرمغله [بوبت] سینه [قوچمق] سنه چاره ارار [ارار] — بولتا اوله سن اهل هنر

مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن — بورجزی مطوی بل

Chapitre 18eme القطعة الثامنة عشر

في بحر الرجز المطوي

Tamiser	المك	بیختن	النخل للدقیق
un tamis.	الك	ماشو	المنخل آلة النخل
terre rouge dont on se sert pour faire de la couleur rouge.	اشو، قزل بویا	گل سرخ	المغرة وهو طین احمر معروف
son, ou tout ce qui reste au fond du tamis quand la farine est passée.	كپك	سبوس	النخالة
la Soeur.	قزقرداش	خواهر	اخت
la Mere.	انه	مادر	ام وهي الوالدة
le Pere.	اته	پدر	اب وهو الوالد
l'homme.	ادم	مردم	انسان
2 bois morceau de bois coupé mince.	2 اودون	2 هیمه هیزم	حطب

Representation de soy même qu'on voit dans la prunelle de l'oeïl de la personne qu'on regarde.	ببك	مردم چشم	العين الانسان وغيره
la cendre.	كول	خاكستر	رماد
le feu.	اود	اتش آزر	نار
le charbon.	كومر	انكشت	فحم
la braise.	K كوز	اخكر زلك	جمرة
qui est en vie. vivant	ديري	زنده	حي
un habit rapiecté.	يمالوطون	ژنده	ثوب المرقع
du marroquin.	سختين فارسى	اديم لفظ عربي اما مه تركى جلد الحور	جلد الحور جلد المعز
une femelle, cuir de boeuf	كون	چرم	جلد البقر
la peau.	دري	پوست	جلد
le vouloir, le desir.	دلك	خواست	شفاعت
cheval couleur de cendre.	بوز آت قرآت	خنك	فرس الاشهب

Cheval de couleur isabelle.	قوله کروات	سمند	کمیت
cheval retifer fort en bouche.	جمش	سرکش	حارون الشدید الشکیمة
cheval coursier.	یلکن چاپقن	سوکسك	هملاج
cheval doux et qui va l'amble sans fatiguer.	دوولك یومشق یورك ات	نه‌رو	السبوح
comment.	نیجه	چند	کمو شرع به
tu te presse.	ایورسن	شتابی	
au mal.	یزوغه	ب بگنه	بالذنب والاثم
le.	بو	این	سیرك هذا
votre allé.	کدشك	روشت	
jusqu'à quand.	قنده‌یه‌دك	تابکجا	الی این

هر نه صنرسك اشكه ویشكه كلسه كرك

مهما وكل شيء تظن لرفيقك يعني تضمر له من الشر جميعه على رأسك سوف ياتي

ان كان خيرا او شرا

Tout ce que vous souhaitterez a votre prochain

soit en bien soit en mal vous arrivera

اى لبى ياقوت تر د شترى لؤلؤ — صحراى مسك ختن بكارى هند

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاع — منسرح مطوى بكل اى مه رو

Chapitre 19eme القطعة التاسعة عشر

في بحر المنسرخ المطوى المجدوع

الشيء المستوى	هموار، يكسان	ديدز		Tout plat, tout uny.
اقطع ~~[illegible]~~	بُر	كس		coupe; (Impér.)
كلوب آلة من الحديد	انبُر	قِصِ	آكرى ماشه	des pinces de tenaille
علاو	سندان	اورس		une enclume.
قدوم	تيشه	كسر		un marteau.
مطرقة الحديد	خايسك	چكچ		une tenaille.
مبرد الخشب	چوبساى	ديپكى		une lime à bois.
المبرد	سوهان	اكه		une lime à fer.
ضُباب و دِخن	يرثم هِر	طمان		le brouillard.
صاعقة	غنو	الدرم		le tonnere.
طل و ندى	شبنم	چه		la rosée.
السماء الرابعة	گرزمان	عرش		le ciel empiré ou est la demeure de Dieu.

خنف و سحذ الجبل الى اسفله	شخ	طغ دپه سی	le sommet d'une montagne
الشعب	عکریوه	بلك	petit chemin destourné
غايط حرزة نجاسة	گوه غ	نجس	excrement
جبل	کوه	طغ	une montagne
سنام الجمل	کوهان	اوركج	la bosse d'un chameau
لامع	رخشنده تابان درخشان	الدیبیجی	reluisant qui reluit
ادرك المعنى	دریاب	خوش کاله	comprend bien
جنين في الرحم قبل المولود	زه زاد	دول و دوش	une famille les enfans d'une famille (il y a ici une faute dans l'explication)
انتظام الاحوال	سامان	یونیوش	un homme qui a un bon naturel et qui va droit dans toutes ses actions
عکس اسرة	چین	بوكلم	un frison une chose frisée, courbée, ridée
لف	پیچ	صر	entourrés enveloppés (imp.)

انحنى	خم شد فعل ماضى	اكلدى	il est courbé.
أعوج	كژ	اكرى	de travers, tortu
وجه ألفت او أمل وأعرض	روى بكردان	يوز چور	tourne le visage.
مرّ فتتين ~~المهوو القوت~~	بكذر	كچ وقتن كچمسى	passe (impr.
اشرب	بنوش	ايچ	bois (impr).
كل	بياشام	يى	mange. (impr.)
المضياف	ميزبان	قونق آلن قونوق ايلجى	un hôte.
ضيف	مهمان	قونق	un étranger.
الفاكهة و الثمر	ميوه	يمش	du fruit.
ارملة	بيوه	طول عورت ه	un ~~veuf~~ une veuve
البطيخ الاصفر والاخضر	خربزه خربوزه	قاون	un melon.
طنجير مقلاة	تابه	تاوا	une poële.
الغرم والغرامة	تاوان	وريم اودك جرم	payement d'une dette.
بيت الشتوى	كاشانه	قيش اوى	grande chambre ou sa=-lle d'hiver.

un belvedere	کوشك چارداق	کاخ	غرفة معلية
sale, cour, palais galerie plate forme terrasse		مصنده، طرم، پرواره، ایوان چردق	
compagnon, intime ami	مونس لفظ عربی اقامه ترکیدر	غمکسار	رفیق و مونس و دافع الوحشة
compagnon de malheur de tristesse	دردداش	همدرد	الرفیق الذی یشارك فی الوجع والالم
l'ame	نفس لفظ عربی	دم	النفس
compagnon, favori	اش	همدم	المشارك فی النفس وهو المخاطب والمصاحب
la fin, la suite	صوك	پایان	نهایة و آخر
un habit un manteau de religieux	خرقه	دکوع	خرقة والرقعة التی یرقع بها او یمسح بها
le dos	ارقه	پشت	ظهر
les veins	بل	میان	وسط الانسان
eau qui coule	اقرصو	اب روان	الماء الجاری
l'ame	جان	روان	النفس الناطقة والروح المجردة
moy	بن	من	انا

un poid de cent trente drames.	بطمن	من لفظ عربی اقامة فارسیدن	الرطل
un boisseau.	کیله	صاع	قفیز
une mesure.	اولچك	پیمانه	کیلة
un accord.	عهد	پیمان	عهد میثاق
lourd. en parlant d'un ...	اغر تیرازوده	گران	ثقیل فی الاوزان
leger.	یینی	سبُك	خفیف
une fille.	قز	دختر	بنت
la famine	قز	گران	غالی
bon marché.	اوجوزلق	ارزان آرزان	رخیص فی الثمن
espece de ~~bras~~ mail où bâton doublement crochu par le haut que les turcs en jouant à la lance et avec lequel ils la vont prendre de terre quand elle y est tombé.	چوکان فارسیسی چاوشلر عصاسی		صَولَجان عربی جعله

une boule ou une autre chose ronde qui roule.	يووَلنن طوپجغز يووه لنن معناه تدحرج	كُوَيْ غلطان	الكرية مصغر ~~مدحرج يعني الكرة المدحرجة المدورة~~ مدحرج يعني الكرة المدحرجة المدوّرة
outre enflé de vent qu'on fait aller sur mer.	صوده بنلن تولق تولقغه	ژاله	ظرف ننفخ فيه قربا
une besace.	طاغرجق	انبان	جراب
le soleil.	كونش	مهر	يعني الشمس
l'amitié.	مهر	ساوى	المحبّة
un moraillon ou muselliere pour les cheveaux	بورندرق	مهار	البرّة
un chamelier.	دوهجي	شتربان	جمّار
habillés-vous.	كي	بپوش	البس ~~[illegible]~~ الثوب انت
faites habiller.	كيدر	بپوشان	البسه غيرك
le colet le haut du calçon	ايچ طون يقاسي	نيفه	ينفق
le colet.	يقا	كريبان	طوق الثوب

à tous.	قويه	باجمله	مرزق الجميع وحافظ الجميع
celuy qui nourrit Dieu qui nous nourrit tous	بسليجي	پروردكار	يعني الله تعالى
il est.	در	است	با
le sauveur	صقليجي	نكهبان	حافظ الجميع

يار اوله دائم سكا همت ومردان

يكون لك رفيقا دائما ~~الرجال~~ همت الرجال

Que les saints vous accompagnent

toujours

القطعة العشرون Chapitre 20me

في بحر الهزج المكفوف المحذوف

Quoy.	نه	چه ما واى	اسم استفهام بمعنى ما واى
le manger des oyseaux	قوشيمى	چينه	قاطة
rapporteur accusateur.	قوجى	سخن چين	نمام

الا اى شه خوبان دل وجان وايد نجاى — سعادتله پوراى سعد شريف الله سراپاى

مفاعيلن فعولن مفاعيلن فعولن — چو مكفوف اوله محذوف هزج بحرى دلاساى

ennemy envieux.	حسود عربجه ترکیا بداندیش		سوء الظن
Superbe, presomptueux qui ne regarde que soy même et ytout par soy même.	اوزن کوریجی	خودبین	معجب بنفسه
grossier, massif.	یغون	زفت	غلیظ، ضخم، مخشن
Avare, qui ne veut rien donner ny porter.	بخیل	زفت	الممسك، بخیل
de la poix.	زفت	قیر عربیان	
trouble.	بولانق	تیره	مخلوط
coutume.	آیین	توره	دخیل عادة كل قوم ورسمهم وقوانینهم
etoffe de soy ou même soye crüe.	ابریشم	پرند دیباج	مما نسج من الحریر، اللاود
soye torse.	ایپك	کژ	قز، خم الحریر
beau, net.	کوزل	خوب زیبا	حسن الصورة
sale, mal propre, noir.	چرکین	زشت قبیح	قبیح الصورة و المشوه

plume sauvage	طاغ اركی		نلك	البرقوق الجبلي والبر
une plume	قلم		كلك	يراع
du raisin sec	قورو اوزم		مويز	زبيب
des noix	قوز	غ	كوز	جوز
du Mirthe (arbre)	مرسين		مورد	اسن
un lion	ارسلان		شير	اسد
un renard	تلكه		روبه	ثعلب الحيوان المعروف
une hiene (anim)	صرتلن	K	كفتار	ضبع
un leopard ou Pantere	پارس		يوز	فهد
une tanniere	اين مغاره كه حيوانات صغير	K	كنان	كناس ومأوى الحيوان والحشرات
la force	قوت لفظ عربي وتركي		زور	
tard	كيج		دير	بطيء ومتأني
loin	ارق ايراق		دور	بعيد
âne sauvage	طاغ اشكی	K	گور	الحمار الوحشي

un cimetiere un caveau po les morts	ملك سين	گور	قبر
une bourse pleine d'argent	كسه طولو اقچه (اولسه) ديتور	كيسهٔ زر سيم	ان كانت الكيسة ملوئة من الدراهم فقل
une tasse d'or	التون چنق ديتور	كاسهٔ زرين (كراولسه)	ان كانت الزبدية ذهبا فقل
une grappe de raisin	صلقم	خوشه	فارق كبيسة عنقود من النخل والعنب
provisions	ازق	توشه	زاد المسافر
tout ce qui se mange par accompagnement avec le pain	قتق	نان خورش	ادام وصباغ وهو ما يؤتدم به الخبز
une valise	هكبه	خرجين	خرج حقيبه
le coeur	كوكل	دل	يا قلب
comment	نيچه	چند	كم
il trompe	الدر	فريبد	يخدعك
vous	سني	تورا ترا	
gras bien portant	سمز	فربه	سمين

حلو	شيرين	طتلو	doux

درس علم وكمال ايده لر ساكه تحسين

اجتهد في العلم الكمال يحسنك ويعظمونك الناس

Travailles a la science si vous voulés etre loue et applaudis

القطعة الحادية والعشرون

Chapitre 21ème

في بحر الرجز المطوي المخبون

المشط	شانه	طرق	Le Peigne
شارب	بروت	بيق	la moustache
لحيه	ريش	صقل	la barbe
ثوب	ريشه	سچق	une frange
القروح	ريش	برت باش	un teigneux
جرئ ومقتهر	چيره	يكن	un vinqueur
الكمون	زيره	كمنون	cumin anez (plante)

هيچ اره خوش بقيغل بكيم اوله اول پر هنر — معدن اگرچه تيرهٔ (قسقين) درچون قزاسن چقر گوهر

مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن — طيله خجنله رجز اولدي روان وخوبتر

engourdy obscure offusqué, etourdy	یوش	آلید	خیره	خدر في الرجل واليد تحيّر
du miel	آرینك بالی		نوش	عسل النحل
l'eguillon d'une mouche a miel	ارینك دیكنی		نیش	ابراة النحل والزنبور
la paupiere	كوز قپغی		پیله	جفن غطاء العين
plein	طلو		پر	مِلون
une courge	قبق		كدو	يقطين، قرع
vuide	بوش		تهی	فارغ
la tête	باش		سر	الرؤس
davantage	ارتق		بیش	زائد
la queüe	قویروق		دم	الية ذنب
le pus, la matiere qui sort d'une playe	اِریك		ریم	القيح الذي يخرج من الجرح
la moitié	یارم یرم		نیم	نصف الشئ

سیور الرکاب صیرم	دوال اوزنکی قللیلری	la courroye de l'étrier
الجاموس رأس کله کاومیش	موصغری باشی	la tête d'un bufle
ادر بادکند	طاشغی دابه	rupture, descente
منحنی الظهر کوزپوشت	ارقه سی کوز	dos courbé
~~کثیف اللحیه~~ کوسج لفظ عربی	کوسه	petite barbe, barbe degarnie.
کثیف اللحیه بلمه ریش	صقللی قبا	barbe touffu.
البشارة { مژده	موشتلق	bonne nouvelle ou present qu'on a celuy qui apporte de bonnes nouvelles.
اجرة الصانع مزد	کری	louage d'un art
جریب کری	دونم	arpent de terre.
محض خالص ویژه	آری	pur, clair, net, propre
حیوانات دقاق ریزه	اوق	menu. ouvak
شیر واحد یک ویژه	برقریش	un pan.
فر بریق جدة نضارة بهاء ورونق	رونق	lustre magnificence splendeur, rejouissance.

الآخر و مغاير	دگر	دخي	encore.
فاس	تبر	بالته	une hache.
درقة ومجن	سپر	قلقن	un bouclier.
مكسوره الجعبة والكنانة	كيش	اوق ویای قوبجق	un carquois.
~~بجرقيبة الشيء تميمة~~ تربية الشيء	پرستش	طپنمق	adorer.
الرجل الصالح والمتعبد	پارسا / پرورش	زاهد / بسلمك	continent, devot / nourrir.
النحلة او الدين والمذهب	كيش	مذهب و دين	le chemin de la religion
راكب الفرس	سوار	اتلو	un cavalier.
مرتبة الشيء	پايه	مرتبه	un degré rang, condition
الرجل الماشي	پياده	يايا	un fantassin
حديدة المدوره التي لها ثلاثة الرجل	سه پايه	صاج ايغي	un trepied.
حديدة طويلة يشك بها اللحم للكباب لفظ عربي	سيخ	شيش	une broche.
هذا	اين است	بودر	ce cy est.
الماء اليمن	آب خوشگوار	ايو سكيجي صو	eau facile a digerer.

ليأتي	ايد	كله	qu'il vienne.
الذي	انكه	اوكه	celuy qui
هو عطشان	تشنه است	صوصمشدر	il est altéré

عالم كمال و معرفت عارفه اوزكه عيشدر

العلم والكمال ومعرفت للعارف اخرى يلتذ بها معيشية

La science est une nourriture et un passetems à un homme sçavant.

Chapitre 22eme

القطعة الثانية والعشرون

في بحر الرمل المخبون

حسك	دونه	پوترق	Epine qui s'attache aux habits des passans.
فروخ	چوزه	پلیچ	un poulet
شيئ	چيز	نسنه	une chose
قصبة بين العقدتين الانبوب	نايژه	لوله لفظ عربي	un robinet

كوزكك فتنه سنه هر كم ايرسه نظرى — صنمه قويدى صانر فتنه دورى قمرى

فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات — بو درد بحر رمل اوله مخبون اثرى

شمال ويسار	چپ	صول	la gauche
فلس	پشيز	پول	une obole un vieux / une ecaille de poisson
وسخ سرقين وهو روث الدابة	چرك سركين	صهن	saleté, ordures ou vilainies
بول ونجاست	چمين كمين	سدك پوخ	~~fiente~~ fiante, pissat et excrémens de l'homme
عنكبوت	غنن	اورمجك	Une arraigné
دبور وزنبور	الاسفنج مكج ستوه	صاروارى	une guespe
لجاج وعناد ومخالفت	ستين ستيز ستيه	اونكولك	opiniatreté
عمل	كارگاه	دكان	une boutique
متوت	اهنجه	چنبر	peigne de tisserand / ~~ou~~ rem plons de tisserand
جلاه وحايك	پاى باف	جولجه	un tisserand
ثوب	كرباس	بز	la toile
	ذاغ	قرغه	~~une pie~~
امام و~~[illegible]~~ حرفة	پيش	صنعت	art metier
اجمة وغابة	بيشستان	بيشه بيشه لك	bois
حذا وبالوح	كفش	پشمق	Soulier chaussure
مخرز ومخصوف	درفش فش	بيز	alene

غراب	زاغ	قرغه	une pie.
حبالة وشرك الدام	دام	اغ	des filets pour les poissons
رأس الخيط	پناغ	ایلك اوجی	le bout du fil.
قيد وربط	بند	دوگم	un noeud
وشم بالابر على البدن	داغ	داغ	petits points qu'on forme sur le bras ou sur la main et sur lesquelles on met une couleur pour faire paraître — ce dessein qu'on y a imprimé
مبطخة	پالیز	باغ بوستان	un jardin ou une vigne.
مشى باحد كالسير	روشی	یوریویش	un pas, ou encore la maniere de marcher
سرت	رو	یوری	marchés (impr)
من	كه	كه	que
انت	ترا	سكا	à vous
ينبغي	باید	كرك	il faut.
في الاخرة	در رستاخیز	قیامتده	dans le jour du jugement

68

~~[struck]~~ لا ترى ابدا وجه السعادت الصبي الذي يكون مابونا

كورمیه هیچ وسعادت یوزنی اوغلان
کاوله خیز

Que celuy qui s'abbandonne au peché de sodomie ne
ne jouisse point de la prosperité et soit
privé à jamais de la felicité

القطعة الثالثة والعشرون
Chapitre 23emes
في حرف التاء

Attaque action d'attaquer	حمله	تك	حمله وهو مشوار الفرس
le plus profond, le fond	قعر	تك	قعر الشئ
la vigne ~~les petits~~	اوزم تکاکی	تاك	عريش العنب
fils ~~qui naissent tous~~ un sarment de vigne	اوزم چبوغی	رز	شجر العنب وهو الكرام
dechiré	يرتق	چاك	شق
une feuille d'arbre	يپرق	برك	ورق ~~[struck]~~ الشجر

دلبرم درسکا وچاکرهم جان شیرین لیکه دخی روانم خیراد بلکه
معقول مفاعلن مفاعیلن فاع تو بجز بنا عیدر درکه اولیماینهان

حمل الشجر وهو ثمرتها	بار	اغچ حاصلی	le fruit de l'arbre
عرق الشجرة	بیخ	کوك	la racine
خبز اليابس	کاك	بکسمت	du biscuit
خنق	خفه کردن و	بوغمق	estrangler
اللطمة على الوجه والكزة على الرأس	لرس	سیلی	un soufflet
الرجل الجلد وخفيف على الحاجة والقدب	چالد (لفظ عربی)	چابك چالاك (لفظا فارسیان)	prompt, vite
عميق	ژرف	دریك و چقور و تاریك	profond fosse / obscurité
المهيب والاورع الجليل والعظيم	شگرف	اولو	grand puissant
فطر وشق	کاف شکاف	یارق	une fente
حفرة وهدة في الارض	گو مغاك و	چقر چقور	un fossé
حمل	بار	یوك	un fardeau
طريق	بار	یول	fois, en general
ثلاث مرات	سه بار	اوچ کرة	trois fois
التاج الذي يوضع على الرأس	افسر	تاج	une couronne

جایع	گرسنه	آج	à jeun.
زاج	زاك	زاج	du vitriol.
الذي قد صار	آنكه شد	اولكه اولدی	celuy qui est devenu
جيداً ومستقيماً	نيك و راست	ايو وطغرى	bon et sincere.
لذالك	اورا	اكا	a luy.
لای خوف	چه باك	نه قورقو	quelle crainte.

دولتلو اولکیم عیبدن اوله پاك

السعيد هو الذي من العيب نفسه يجعل طاهراً

heureux celuy qui n'a rien a se reprocher.

Chapitre 24 القطعة الرابعة والعشرون

في الطويل

خدع	فريب	الدمق	Tromper.
انخداع	فريبيدن	الدنمق	estre trompé.
المتبصبص	چاپلوس ايتمك	يلدنمق	flatter.

بو بحر طويلى كل ايشت اى بولى اوزوه — كه نيچه لطيف و خوب اولور منتهى موزون

فعولن مفاعيلن فعولن مفاعيلن — همیشه سعادت یاریکت دولتك افزون

tirer.	چکمك	کشیدن	الجر ومد وسحب
ouvrir.	اچمق	کشادن	فتح
bouder, murmurer.	قفیبوب طوطلدمق	بمنکیدن	غضب
gronder entre ses dents.	ا		
sommeiller, se laisser aller au sommeil.	امزغنمق	غنودن	نعاس
dormir.	ايومق	بخسبیدن	نوم
s'appuyer la tête sur un coussin.	بصدوغی بصدمق	ببالش نهادن سر	وضع المخدة تحت الرأس
agréer, avoir pour agréable.	بکنمك	پسندیدن	رضي بالشيء
choisir.	اوکر تالمك ادروندولك	گزیدن	انتخاب
chanter.	ايرلامق	سرایيدن	غنا وتغنى
avoir honte.	اوتنمق	بشرمیدن	حيا وحجاب
gouter.	طتمق	چشیدن	الذوق للطعام
manger.	يمك	خوردن	اكل
sucer.	امك	مزیدن مکیدن	مص

crier, chanter. mugir comme un lion.	الكرنمق	بغريدن	زئير الاسد
trouer.	دلك دلمك	سفتن	الثقب
attendre, s'arrêter.	اكلنمك	درنكيدن	لبث وابطاء
s'étendre en baillant.	كرنمك	فنجا	تمطى
rouler.	يوالنمق	غلطيدن	تدحرج
paître.	اوتلامق	چريدن	رعي الدابة للنبات
mouiller.	اصلادمق	اغشدن	بل الشيء
être mouillé par la pluye.	يغموردن اصلانمق	شدن تر زباران	صيرورة المبلول من المطر
cette parole.	بو سوز	اين كفتار	هذا الكلام
est meilleure.	ايودر	به است	احسن
de l'ame.	جاندن	از جان	من الروح
si tu fais.	اكر ايدرسك	كر ميكني	ان كنت
croire.	اينانمق	باور	تصدق

من صفة الحلم ان يتشبه صنعته للحليم

كيشى اوصلولقدن در دانيشى اوصلويه
طنمق

C'est une sagesse dans un homme de consulter sur ce qu'il doit faire les gens sages qui peuvent luy donner de bons conseils.

Chapitre 25ème القطعة الخامسة والعشرون

في بحر المتقارب

Un sapin.	چام اغاجى	كيژ	شجرة الصنوبر
un fau, un hêtre	قين اغاجى	غوش	النبعة
un bec bois, (oyseau).	اغچ دلكن	خول	نقار الخشب
un hibou	بيقوش		وهو طاير معروف بوم لفظة ...
avant hier.	اوتكى كون	پرير	اول امس قبل الامس
hier	دون	دى	امس
la nuit d'hier.	دون اخشامكى كيجه	دوش پرندوش	بارحة

نگار سمن بوی شکر لب پريرو — يكى عنبرين تر صاچى غاليا بو ل

فعولن فعولن فعولن فعول — تقارب كر اوله بسالم حالى اى پريرو

un lit	دوشك	جامه خواب	فرشة النوم
tout nud	يالنجق	عريان لفظ عربي اقامه فارسيان تركيان	
embrasse, (sing.)	قوچ	در آغوش كن	احضن
embrassement	قوجاق	اغوش	حضن
la morve	سمك	خلم	مخاط وماء الانف
le nez	بورن	بيني	انف
le chignon du col	قفا لفظ عربي اقامه تركيان	خيم	
le dessous de l'oreille	قوتوق ديبي	بناگوش	صريف الاذن
un herisson	كرپي	چيزي	قنفذ
un singe	ميمون	كپي	قرد
un cerf	كيك	آهو	ظبي وغزال
un lievre	طوشان	خركوش	ارنب
le manger	يمك	خوردني	اكل
rassasié	توق	سير	شبعان

صوم	روزه	اوروج	le jeûne
موزج و هو الخف	موزه	ادك	bottes que les femes et quelquefois les en=fens turcs portent
حذاء النعل مغطي الرجل	پاپوش	پابج	soulier à la turc
لطمة الحمي	دیوفرسای	اوچوق طوتمش	petit boutons qui viennent aux levres et qui y causent une chaleur excessive
عقل	خرد	عقل وص	l'esprit
مغمي	بیهوش	اوکی کتمش	etonné, ebahy, hors de soy mesme
حرج ومرج و فتنه	آشوب	اورکه	bruit tumulte meslée, meslange de choses ou de personnes
صدمه	اسیب	طوقشمق	s'heurter l'un contre l'autre
ضرب	رزم	اورش	combat entre deux personnes
جلبة	خلالوش	قاتی غوغا	sedition ou grande querelle
ملایکه	سروش	فرشته	un ange

71bis

لول aux sauvage	Mesure.	پیمانه
گوول Cimitarre.	soye tout	ابریشیم برنج ودیباج
tane كاسه	soye.	ایپك كژ
	raisin sec — قورودوزوم	مویز
خوشه صالقم Grappe	noix جوز قوز	گوز
	Bosse.	گوزپشت
جوبین morion	hyene سرتلن	كفتار
ناخوزش	panthere. پوز	پارس
قاتوق tout ce qu'on mange avec le pain	tanniere. این	كنام

oreiller d'habiller	یاصدق	bisau	هلبه خورچین
paupière	کیرپک	autant que quantum	چندانکه
hernie	باد کلیزی	autant tantum	چندین
	قاشقی دبه	combien quantum, adv. quantitate.	چند نیجه
barbare	قوبیج کوسه		
barbe touffue	بلکه ریش	peigne	دراق تاراق
queue	دم	moustache	بروت بیق
gras	دیم ایریك	frange	ریشه صچاق
buffle	کاومیش	barbe	ریش صقال
loyer argent	مزد کری		
		nebuleux étourdi, vuide	خیره

la civilité.	ادب	فرهنك	ادب
un fou.	دلی دلو	ديوانه مدهوش	مجنون و خيران
laissés aller, donnés la liberté, pardonnés.	مالی وير	رها كن	سبب واترك
taisés-vous, soyés sage.	ديسك ابسم اول	تن زن باش خاموش	اسكت ان قلت و تركى و الساكت
que je dise.	اول ديايم	سباس بكويم	اقول كى
à vous.	سكا	بتو	لك
ce qu'on doit dire.	دیه جكلر	كفتنها	مقولات
toy.	سن	تو	انت
écoute (Imp.)	ابشت	بنيوش	اسمع

ايت استاده خدمت مقيز ولمغلوش

اخدم الاستاد واحذر لا تكن كسلانا

Rendés service à vostre maitre

et evites la Paresse

کلیکانمو

یار کلعذاره اکر کوزاوجیله قیله نظر   حرم اوله جان و کل مدحن ایدن شام سحر

فاعلاتن مفتعلن فاعلاتن مفتعلن   طحی ایله سه مقتضی دینور کا اهل هنر

القطعة السادسة والعشرون

Chapitre 26

في بحر المقتضب المطوی

طیران	پریدن	اوچمق	Voler parlant des oyseaux
الجنت	بهشت	اوجمق	le paradis
جهنّم	دوزخ	طامو	l'enfer
صار	کشت	اولدی	il est devenu, il a été
زرع	بکشت	اکدی	il a semé
انجیل	انکیلیون	انجیل	l'evangile
الصنم العابد له	بوت پرست	پوته طپجی	un idolatre
حقیبه و الخرج الصغیر	تلیسه	هکبه	une valise
المعبد الیهود	کنشت	کنیسه	une sinagogue. le [illegible]
المعبد النصاری			une eglise. le [illegible]
			le dessous de la terre
سیرب	سمج	یرالتی	un lieu souterrain. chemin sousterrain:
	یخ	زلق لقطعتی	~~la grêle~~ un terrain glissant

وسخ	رخج	چركن	sale.
مشوه الوجه	فرنجج	چپال	saleté ordure, sale malpropre.
وسخ الوجه	خشون زشت	چركن	vilain, qui fait de vilaines choses.
سوف يأتي	خواهد آمد	گلسه درر	il doit venir.
على رأسك	بسرت	باشكه	à vôtre tête.
ذلك	وي	اول	ce, cela.
كلما كتب	ابتدا نخست	اول	avant.
ما قدر	هرچه بنبشت	هر نه يزديسه	tout ce qu'il a ecrit.
جبلة الانسان مزاج	نهاد سرشت	طبع طبعت	temperament naturelle.

هر كه خوب اوصاف ايله موصوف اوله   دولت كونين آكا معطوف اوله
فاعلاتن فاعلاتن فاعلات   وزن بو در جون رمل محذوف اوله

Chapitre 27eme — القطعة السابعة والعشرون في بحر الرمل

Vne charge où une dignité.	منصب	جاه	
un puit.	قویی	چاه	بئر
le chemin.	یول	راه	طریق
la paille.	صمان	كاه كه	طبن تبن
la laitue.	مرول	كاهو	حَسين
belle mere.	قین انا	زن مادر	حماه
Mary.	ار	شوی	زوج المراة
belle soeur.	ینكه	پیو	
beau pere.	قین اتا	زن پدر	الحم ابو الزوجة
le bec d'un oye.	قوز بورنی	نول	منقار الاوز
le fils.	اوغل	فرزند	ولد

le gendre	كويكو	داماد	زوج البنت
un concubinaire ou une concubine	اوبناش	مول	اسم عشق المراة
fâché, en colere	خشمكين	طين	الغضب
un tambour	طول	تبيره	الطبل
le fils du fils, le petit fils	اوغل اوغلى	نبيره	حفيد وسبط و ولد الولد
un pont	كوپرى	پل	قنطره
un tourbillon de vent une tempête	قاصرغه	دوله ريح معروف	الزوبعة
une voile de vaisseau	يلكن	بادبان	الشراع
le bout de la mam= elle, le chicheron	امجك	پستان	ثدي الانثى
homme qui dort sur le dos	چلقوين	ستان	استلقاء
le crin de cheval	يالى	پش	معرفة الفرس

الدبس	دوشاب دوشاب	پكمز	du vin cuit.
النوم	خواب	دوش	le sommeil.
حجل و يعقوب	كبك	ككلك	une perdrix.
برغوث	كيك	پيره	une puce.
قمل	شپش	بت	un poux.
قطرة من الماء	چكره	طمله	une goutte.
الخبز المعفن	كفخ	كوفلو اتمك	un pain moisy.
منشار	اره	بچقی	une longue scie pour de longues pieces.
الزنجار الذي يعلو الخبز	كلاش وكن	كف	moisissure.
طار الفم	پوز بد فوز	اغز	la bouche, le dedans de la bouche.
	ثم	اَوُرد	le dedans de la joue.
غموم	نژند	غصه	tristesse.
حزين	ژند	قيغو	Facheuse tristesse

وقوف	ايستادن	طورمق	s'arrester en marchant
نقص	كاستن	اكسلمك	diminuer, amoindrir.
قيام	خاستن	قالقمق	se lever, se tenir debout.
خطّاف	پرستو	قرلغج	une hirondelle.
زيبق	سيماب	ژيوه	du vif argent.
أسو طاير	چيكك	جرس	une outarde, gros oyseau.
نوع من طيور الماء	سرخاب	اكتِ انقود	espece de canard.
ناظور	ديده بان	كوزجي	un gardien.
شاهد	كواه	طنق	un temoin.
ملجاء والمعقل	جاى پناه	صيغناجق ير	un azile, un refuge.
مهرب	جاى كريز	قچاجق ير	un endroit pour se cacher se retirer.
مفرق الرأس	تارك	دپه	le sommet de quelque chose.
الى وحتّى	تا	دك	Jusques.
ايضًا والى	نيز	دخي	encore.

النمش في الوجه	ناش	چيغت	qui a le visage marqué de toutes sortes de couleurs
ركبة	زانو	دز	le genouil.
غدة و السلعة	دامغول	اور	une louppe.
منجم	پژول	طوبق	la cheville du pied.
ضيافة العامة وعيد	جشن	بيرام	la pâque des turcs.
زلابية	الالنك	بشي	pâte coupée par petits filets courts et deliez qui ressemble a du pain rechanré que les turcs ont en usage.
الخمر المثلثة	سيكى	سجى	du vin qu'on fait cuir jusqu'a la reduction de 3 parties en une.
حشيشة	مصلق بالتركي	بنك بالفارسي	Jusquiame, mort aux poules. (herbe).
شغل المخوف والمهول	كارى سهمناك	قورقلو ايش	affaire perilleuse, mauvaise affaire.
الوعاء الذي يحمل به الطين الى البناء	لاك	بالجو النجك صندق	oyseau, machine pour transporter du plastre de la chaux &c.

وباط الماء	بند	صو بندی	une chaussée un pertuis
ایل وهو تیس الجبل	گوزن	صغن	une biche
کوم التراب	خاکتوده	طپرقدن یغن	un tas de terre
اتیان	آوردن	کتورمك	apporter
صبّ	ریختن	دوکمك	repandre
هروب وفرار	بگریختن	قاچمق	s'enfuir
برذون	مانجی	پالان اتی	cheval de bast, de some
شغب وسوء الخلق	اشتلم	عربده	une querelle, un charivary
سنبك الحافر	سنب سم	طرنق	la corne de cheval ou chameau
تثاؤب	اسا	اسنمك	bâiller
سعال	سرفه	اوکسرك	la toux
خفی	پوشین	کزلو	secret, caché, couvert
خشب	پوسیده	چورك	pourri
غطیط النائم	بخست	ایقوده خورلدمق	ronfler

مكسور و متلوم	شكسته	صنق قرلمش	cassé rompu
صحيح	درست	بوتن	tout afait entier
خرز	مهره	بونجق	bracelets colliers, ou autre bijoux de verre
مدماك	ولاژنه	مهره	lisse pour le papier et la toile
حراق	سوخته	قاو	de la meche po le tabac
قداحة و زناد	اتش زنه	چقمق	un fusil, un bate feu
هندبا	كاسنى	كونيك	de la chicorée champestre et de la chicorée blanche
حرمل	سپند	يوزرلك	de la Rüe sauvage
حصلبان و كندر	ونيژ	كونلك	de l'encens
منقار الطاير	شند	قوش بورنی	le bec d'un oyseau
الزحمه و ازدحام	انبوه	غلبه	bruit, rumeur
قتا و شق	انكژد	قصنى	galbanon gomme resineuse qui sort d'une herbe appellée ferule

قنص	نخجیر	آو	la chasse
سبع	دد	یرتجی	un animal sauvage ou un oyseau de proye
خدش وجرح	خست	طرملادی	il a egratigné
شنارة	شنست	بالق اغی	des filets pour les poissons
لا ولیس	نیست	یوق	non
نعم وخیر	آری	اوت	ouy
موجود	هست	وار	il y a
في كل ناحية وجهة	سو بسو	هر یانکه	de tous côtez
القتر ومرصد	کمین	پوسو	une embuscade
خاتم	انکشتری	یوزك	un anneau d'or ou d'argent pour le doigt.
فص الخاتم	نگین	قاشی	le tour de l'anneau
قطن	پنبه	پنبق	du cotton
بطیخ الاخضر	هندوانه	قاربوز قربوز	un melon d'eau

un singe	میمون	پوزینه	قردهم
de la margolaine	ریحان نغنغ سی کیلک یوتی	پوزینه یارپوس	نعناع البری وایضا
des bracelets	بلازك	دست ابرنجن	السوار
pendant d'oreil ~~pendant d'oreilles~~ ~~des bracelets~~ le trou que l'on fait aux oreilles pour mettre des pendans	کویه	گوشوار	خلخال حلقة الاذن
une perdrix grise	چیل	تیهو	طیهوج
un estourneau	صغرجق قوشی	سار	زرزور و سهروز
nâger	صوده یوزمك	شناویدن	سباحة
couler, s'ecouler	سزمق	تراویدن	رشح الماء
se plaindre gemir soupirer	اکلدمك	نالیدن	انین
crier come font les bestes	سکلدمك	زنویدن	عوع الکلب
montrer les dents en riant ou autrement	صرتمق	نکاریدن	متبسم
estre rassasié	سکوب قانمق	کواریدن	هضم الطعام
affligé, triste	اکلو	مستمند	متوجع

اعجف ومهزول	لاغر	ارق	maigre, foible
مرّ	تلخ	اجى	amer
حامض	ترش	اكشى	aigre
حصرم	غوره	قورق	du verjus
اثاث البيت	خنور	او قماشى	les meubles d'une maison
اوانى واواعى	باردان	قبقجق	la batterie de cuisine
العود الذى يفتح به الرقاق	وردان	اوقلغو	un rouleau pour la pâte
يبكى بالوجع والالم	زارزار	دردیله اغلين	un homme qui pleure de douleur
تملق	لابه	يلوارمق	prier supplier AA
مهزول وقامل من مرض	نزار	ارق	maigre, foible, mince
مرض وعلة واعتلال وشكاية	خستغى	صيرولك	maladie
وجع والم	درد	اغرى	douleur
معلق ومصلوب	اويخته	اصلان	pendu, pendant qui pend
سارق	دزد	اوغرى	un voleur

بزق على الوجه	شه [?]	تو	l'action de cracher au visage pour mar=que d'indignation
	شكوه	هيبت لفظ عربي معروف	crainte
جبل في بلاد الكرد	كوه	كردستانده بر طاغ	nom d'une montagne de georgie.
وجدان و التقى	يافتن	بولمق	trouver
قول وتكلم	گفتن	ديمك	dire
ثقب	سفتن	دلك دلمك	trouer
المروحة الذي يستجلب الريح بتحريكها	باد بزن	يلپزه	éventail fade, ~~insipide~~
التفه	بى مزه	طتسز	sans goût, fade, insipide
حلو	با مزه شيرين	طتلو	doux, savoureux
وعاء معروف للسمن و عسل وزيت ونحوها	دبه	كون بدق	~~es pece de pot~~ ~~[illegible]~~ fait de cuir où l'on met du beurre de l'huile &c.
وعاء معروف يكال به الخمر	بلبله لفظ عربي اقامه فارسيگا [?]	كلنده	vase de plomb en for=me de bouteille, où on met du vin, de l'eau de vie &c.

grain une grappe de raisin.	حبة لفظ عربي صلقم	دانه خوشه عربجه سنبلة	سنبلة من القمح والشعير
Sauter galopper sur le cheval.	بوكالمك	ع سكبن يدن	دفس الدابة بمؤخرها
animal à quatre pieds	القي	ستور	ما يركب من الدواب وماشية التي ترعى
l'action de ruminer comme les boeufs les brebis &c.	كوش	نيشخور	جرة
le hoquet	انخقرق	زغنك	فواق
roter	كاكرمك	اروغ	الجشاء
faux	يالان	دروغ	كذب
la graisse attache aux intestins	ايچ ياغي	پيه	شحم
petits morceaux de friture qui reste dans la poele lorsque la graisse est fondue	قفردق	چزدر	صحارة
le dedans d'une tente qui en forme la chambre où habitent une famille entière.	اوبه	دوده	عشيرة الرجل وقومه وقبيلته

لفظ عربی	خیمه / چرم	چادر	une tente
جوف الشئ وداخله	درون	ایچ	le dedans
فلاة وصحرا	~~هامون~~ هامون	یازی	une plaine
طرف الشئ	کنار	قیرق	le bord
مکنسه	جاروب	سپرکه	un balay
شوك	خار	دکن	une épine
نظیر وشبیه ومثیل	همتا	بکدش	semblable ressemblant
توءم	همزاد	اکز	jumeaux
غدیر	ابگیر	کول	un etang
البحر	دریا	دکز	la mer,
المقابر	دخمه	کورخانه	une sepulture, une tombe, un caveau,
~~[illegible]~~ واسع	فراخ	کیکش	large
اوی وداوی	شغال	چقل	chilax, animal qui nait du loup et du chien frequent en asie.

un caillou	چاقل	سنکلاخ	حجرة وذات الحجارة
une accouchée	لوخسا	زاج	نفسا
une sage femme	مامی	پشیار	قابلة
cette année — ou bocal dans laquelle les medecins font uriner les malades pour juger de leurs maladie.	بو ییل	امسال	هذه السنه
l'année dernière, passée	بلدر	پار	سنة الماضية
paître	اوتلمق	چریدن	راعي الدابة
pais. (Imp.)	اوتله	بچر	ارع
herboriste	اوتچی	بزشك	الطبيب
un clincailler	چرچی	پیلوره	بيع الامتعة
enflure qui vient au corps	کوده ده اولان شیش	اماس	الورم
un charbon, ou clou qui vient en quelque partie du corps.	تن قبرجقی	ابله	جدري
bouteille qui vient sur l'eau quand il pleut.	صو قبرجغی	کوبله	حباب

حباب

petit	كچى	كه	صغير
grand	اولو	مه	الكبير
coin (fruit)	ايوا	به	سفرجل
un peloton de fil [illegible]	يومق	كروه	كبة و تفيلة
un noeud	دوكم	كره	عقد
assemblé	درنك	انجمن	~~[illegible]~~ المجلس والمحفل
femme grosse, enceinte.	يوكلو	ابستن	حبلى
enfanter	طوغرمق	زادن	ولادة
peine fatigue	امك	رنج	مشقة و الكد
un arbre	اغاج	درخت	الشجر
une branche	بودق	شاخ	الفرع و الغصين والخطوط
il mettent	قورلر	مى نهند امر مضارع	يضعون
~~mettrent~~	قومق	نهادن مصدر	وضع
un cipres	سرو	كنفش	شجر السرو

قنب	كنو	كندر	du chanvre
المسح	لق شالق	پلاس لفظعي	habits de religieux vieilles hardes
الجديد	نو	ييكى	nouveau, neuf.
العلق	ديوچه زلو	سلك	un sang sue.
اغسل	بشو	يو	lave (Impr.)
خَلِّ ودَعْ وذَرْ	بگذار	قو	mets (Impr.)
حلق والحلقوم	گلو	بوغز	la gorge
حافي الرجل	پابرهنه	يالين ايق	à pied nud
~~...~~ العبودية	بندگى	قوللق	servile
الامطار ومطر	بارندگى	قاى	tems, couvert, pluvieux
يكفي	بس اسم فعل	يتر	il suffit
الانشاء التكثير	بس	حيلى	beaucoup, trop.
كذا وكذا	پس	اويله اولسه	que cela soit ainsi.

secourrable qui secourt les affligez	يتشن قالمشلره	فريادرس (المغيث)	المغيث المنجد
du millet	طرو	كاوُرس	جاورس وذرة
un coin	بوجق	پيغوله	زاوية البيت
une cheminé ou	اوجاق	انخوغ، اتشدان	تفاخة منفذ وكاوه
rougeurs qui viennent sur les [illegible] dans inflammation. un saule rouge	بيره بوكى	طبرخون	متجب
une noix fort dure	قوز چتوكى	تحكلون	الجوز المعقد
presentement	شهدى	اكنون، كنون	هذا الوقت وآنفا
la jalousie, l'emulation.	كونى	رشك	غبطة و الغبطة والحسد
les excremens des moutons et chameaux &c.	قغ	پشك عبس	بعر والعبس
la housse du cheval	ات طونى	برگستوان	جلد للفرس
un heaume, un armet.	اشق	خود	الخوده تصنع من حديد
un homme courageux, fort, robuste.	يل	پهلوان	الشجاع

السّطر و الصّف	رسته	ارصراسی	en rang
الحمو وهو ابو الزّوجة و الزّوج	خسر	قین انا	belle mere
	~~خسو[illegible]~~	قین اتا	beau pere
الوجود	هستی	وارلق	ce qu'il y a, l'être, l'existence
متّصل و متعاقب	پیوسته	اولشق	enchainé, conjoint
المتانّی	اهسته	یب یب	tout doucement
پستوقة وهو وعاء من فخار	پستو	کوپجك	une petite cruche
سيدة البيت	ستی	خاتون	une dame, ou la maitresse de la maison
جور و ظلم	ستم	کوج	difficile
قصبة مجوفة	زبطانه	تفك	un fusil, à tirer / sarbacane
النفخ بها النّار	دم	کورك	un soufflet, pour le feu
بنت البكرة	دوشیزه	بکر قز	une fille, une vierge
التسبب و الايم مرأة الزوج	کالم	ارکورز عورت	une femme mariée

une fronde	مپن	بلخم فلاخن	المقلاع
haut, elevé	یوجه	بالا	عالی و مرتفع
une maquerelle	یورجی	دوله لفظ عربي	المراة الواسطة
teste d'ane ou de cheval qu'on met dans les potagers pour faire peur aux oyseaux	اویق	تندیسه	خیال
bigarré, de differentes couleurs ou marques blanches ~~qui viennent sur la peau~~	اله	بیسه	ابرص
endroit ou croissent ~~endroit planté de~~ des cannes, des osiers.	قمشلق	نیستان	مقصبة و منبت القصب
brodé, orné, embelly par l'ami d'un habit	ناقشلو	پرنیان	الثوب الحرير الرقيق
clair, evident	عیان لفظ عربي	هویدا	جهر و عیان و ظاهر
oyseau ou auge qui sert a transporter la chaux, le mortier &c.	تکنه	اژنبر	قصعة
une sauterelle	چکرکه	ملخ	جراد و دبا
ordure, saleté.	کر تازیچه وساخ	چرک شوخ	درن و وسخ

la queue	قويرق	دنبه	الية
la fievre	ستمه	تب	حمى
une fente, une crevasse.	كدك	رخنه	ثلم وشق
arriere-point	نكنده	بخيه	غرزة الابرة والمخصف
la galle, la gratelle	كيجاك	خارش	حكة
la jaunisse	صارلق	زرير	برقان.
un ecrivain	يازجى	دبير	كاتب
espece mordonnay	ارج	كركدان	
arête de poisson ou epi de bled.	قلچق	غلج	الشوك الذي في السنبلة وعظام السمك
ce qui reste en terre du tuyau de bled apres qu'il a été coupé	اكز	سپاري	التي تبقى في الارض بعد الحصد
espece de fruit qui ressemble au	الج	ازدف، ازدف	الزعرور
un saule.	سوكد	بيد	حوز

un saule	سكد سوكد	بيد	صفصاف
de la bruyere	الغن	كز	اثل وطرفا
une jeune branche	تازه دال	نهال	الشجرة الفتية
le col	بوين	يال	رقبة وعنق
l'herbe medicinale.	اوت	دارو	الدواء الذي يكون للدواء
sesame, bled d'inde	سسام	كنجد	سمسم
pignons, pistaches	فستق [illegible]	پسته	الزيزفون
des jujubes, (fruit)	اكده	سنجد	
un berceau d'enfant	بشك	كهواره	مهد
grand, haut	بيوك	لمتر	ضخم وكبير
un jurement	اند	سوكند	قسم و حلف ويمين
une trouppe	بولك	كروه	فرق وفرقه والفئة
scieure, limaille	اكندي	ساو	البرادة
une valise.	سيد	ساوين	قفة

مغزل الكتّان و الصوف	دوك	douk	اِكْ	un fuseau
مبالاة واهتمام بالشيء	پروا		قولى	aisé, facile
بيت الاطعمة	پرخو		كلار	le garde manger
الاسرب ورصاص وآنك	سرب		قورشون	du plomb
الارض السبخة	شوره		چورق	lieu sterile, marécageux,
الارض المسبخة	سراب	لفظ عربي استعمل في الفرس	شوره يركمه يراقده / آب گورنيور	terre qui paroist pendant l'ardeur du soleil de loin venir de l'eau
		تركى ar.	گورنيور qui fait voir	
المسلة وهي ابرة الكبيرة	پندوز		چوالدز	eguille à emballer
غبار والرهج	گرد	ع	توز	la poussiere, le
سموم	گرم		اسى	le chaud
برد	سرد		صوق	le froid
لطمة على الوجه	كاج		سلى	un soufflet
الشيف	گرج ابرين		ديلم	tranche de quelq; chose
غرى	سريشم		يلم طوتقال	de la colle forte

تعذيب	پيچ و پيچ	پخنت شکنجه (لفظ عربي)	la question forte detourment
اعداد وتهوين في السفر	ابسيج	يوله عزم يراغ ايتمك	se preparer, s'armer pour se mettre en chemin
التسوية	نوا	نغمه	un ton qu'on donne a quelques pieces de musique
حظ	نوا	نصيب (لفظ عربي)	sort, destin.
الرجل	كاكا	كشي	une personne
شغل وعمل	كيا	ايش كوچ	une a faire
اسكت	خب كن	ابسم اول	sois sage
وحل من الطين	خلاب	بلچق	du mortier
التسهيل والتهوين	نب	كلز	facile
رايق	ناب	صافي	prunet
شعاع الشمس	تاب افتاب	كونشك ايدنلغي	la lumiere du soleil
شعاع القمر	تاب ماهتاب	آيك آيدنلغي	la lumiere de la lune

حرارة	تاب	قزمق	Rougir de pudeur, rougit devant le feu en parlant du fer. &c.
طاقة وتحمل	تاب	طاقت	force, vigueur
شعر الفتل والحرير	تاب	زلفك وايپك اكلوب بوكلمه سي	frison de cheveux, ou tour d'une corde entortillé, commes des frisons.
اول الكتاب	فهرست	كتابك اوقلى	le sommaire d'un livre.
اسم حكيم من ملة المجوس	زردشت	بر حكيمك ادى	nom d'un fameux medecin
الشئ اذا كان منفتحا ومنفطرا	كفته	يارلوب اچلمش	ouvert, en parlant de papier de livre &c.
الشئ اذا كان منحنيا ومركبا على بعضه بعض	جفته	اكلوب دولشمش	corde, ou autre chose qui etant detorse est difficile a rendre.
وهو نبت له رائحة طيبة يقال له ريحان	اسپرغم عربيه ضيمران	فسلكن بكبنى	du basilic
مثل السما	سپهر اسا	كوك كبى	comme le ciel
ـ ضيمران	سپرم	ريحان	herbe odoriferante et basilic (herbe)

حيا وخجل انقباض وخفا	شرم	اوتنمق	avoir honte
مثل اداة تشبيه	فام كونه	كبى	comme
مثل الاصفر	زرد فام	صاروشين	come jaune, jaunâtre
مثل الورد	گلگونه	گل كبى	comē une rose
مستوقد الحمام والفرون	تون	كلخان	fourneau de bain
نوع من الشجر سريع الورى	مرخ لفظ عربى	شام اغاجى	un pin sauvage (arb.)
قصر العالية	كرخ	كوشك لفظ فرس	un belveder une terasse un donjon.
التزر القليل	ترخ	برز	un peu
تفرش وبسط	نوزيم نرم وتضع	بيراغالم	laissons la, jettons la.
	كستيم	دشايالم	etendons la.
لا تصلف مفتخر	ملند	دفاوروب سوز	ne jasez pas tant
		چيينه	
سوء الطبع	خروند تند	يوز	farouche, cruel

il a dit adieu	وداع ايتدى	بدرود كرد	وداع
la guerre, un assaut, un combat	حمله	جنك نبرد	الحرب والحالة على العدو
ignorant, incapable	غافل لفظ عربى	نادان لوند	جاهل
un compte innombrable	تعين يوق صاغش	ادند	البضع
eveillé	اوينو	بيدار	اليقظان
amoureux	عاشق	كرمدار	الحزين وصف غلب على العشق
Amydon, empois	خشل	اهار	اللبت ونشا
fort	محكم لفظ عرب	استوار	متين وامتن
un chemin droit et encore le cordeau que les massons tirent sur les murailles	انجه يول بنا ايبى	هنجار	بسابس وسباسب مطمر وهو خيط يمد بنا
un homme de considération et un general d'armée	اولو و لشكرباشى	سالار	امير الجيش وكبير وعظيم

الذي مات له ميّت	سوكوار	يصلو	homme en deüil
الحدّة و فارح	موشخار كل خار	چيلق	un milan
		يمك	manger
للحليم	بردبار	يواش كسي	doux, humain
	كوكناد	خشخاش لفظ عربى داقاقه تركيا	un pavot
عثة	ييو	كويه	ver qui ronge les hardes
ضبّ	سوسمار	كلر	un lezard
بكاء	مويدن	اغلمق	pleurer
الاسطورة و مسامره	فسانه	سمر لفظ عربى	une fable, un histoire
سبج	سبه	برنج لفظ عربى بوجق	du laiton
المرأة التي يقال لها قحبه	غر	قحبه لفظ عربى اقاسه تركيا	une putain ou fe= me de mauvaise vie.
خازن	كنجور	خزينه	un tresor
الطالبة الحاجة	خواهان كر	استيجى	voulant, qui veut, qui souhaite
اسم قريتان عظيمتان	راز و مروز	هوى شهر ندم ايكي كوى ادى	nom de deux villages prez de la ville de hiri en Perse.

87

اسم مدينة من بلاد علم التركي	علم	شهرادي	Nom d'une grande ville de Persse.
	طراز	علم	parements
العرض لفظ عربي	آلت	يراق	instrumens, harnois armes, outils.
آلات الملاهي	ساز	چلغي	Instrumens de musique, armes ap=prets, appareils.
حقير والذليل	ليز	خور	vil, bas, meprisable.
وصية	اندرز	اصمرلمق	recommander
ضخم وعظيم	كبز	بيوك	grand, haut
ابطال وبحر مدوّر	كرز	چومق	un maillet
حرارت	تفس	اسيلك	chaud, chaleur
وسط شهور الصيف	تموز	اورته ياواي	le milieu de l'été.
الآن	هنوز	في الجمله	tout maintenant il n'y a guerre
تثاوب	خاميان	اسنمك	bailler.
الاحول	كاژ	شاشي	louche

المذرى

انبار	البيدر المذرى وصبرة ومعه	تينوس خرمن	tas de bled qu'on amasse sur l'aire pour vanner
فسوس	التحسر والتأسف	حيف ايلمك	faire tort, injurer
هرزه لفظ عربي	الاستهزاء وما لا يعنيه ولا يهمه	بيهوده سوز سويلمك	parler en vain
چغر	الدمل الذي تنفجر وتسيخ	ايچي چركلو چبان	bouton plein de pus, de matiere.
چرك فارسي اقامه تركيا		دنس لفظ عربي اقامه فارسيا	salere ordure
طبس	اسم مدينة مشهورة بخراسان	برشهرك ادي	nom d'une ville de perse dans le Khorasan
منش	السليقة	طبع	la nature
سكالش		حيله مكر لفظا عربيا	une ruse
بوش	جماعة المختلطة والكثرة من الناس	كثرت جمع	grand, beaucoup, grande assemblé en quantité de peuple.
وخش	الشمس في لغة الفهلوى	كونش	le soleil

البرق واللمعان	درخش	الدرامق	reluire
اسم الشهر في البلاد	وخش	برشهرادي	nom d'une ville dans la province de beliken perse.
مجوس	مغ	كور	un infidele ou un idolatre
الضياء	فروغ	شعله	la lumiere de la chandelle ou de quelque autre chose.
مزاح ولطيفه	لاغ	هزل لفظ عربي اتيوشركن	jeu, moquerie.
الظلمة	مغ	قاره كو	tenebres
الظلمة الليل	ماغ	كيجه قره كوسي	les tenebres de la nuit
عميق	نغول	درك	profond
الجزاف	كوزاف كزاف	بيهوده سوز	parole vaine
الاحمق قليل العقل	نشاف	عقلسز	bête sans esprit
قبيح الصورة	زشت	حغريق	saleté ordure, pourry

لفظ عربی اوله ترکجه	هدف	نشانه	signe marque but
نوع من الظروف وقمع	قف	بر نوعه قب	une espece de vase de terre come une cruche
حراق	خف	قاو	de la meche pour allumer le feu
الغضن	اژنك	قاشده آلنده چین	rides qui viennent audessus des sourcils et au front
حكايه الصوت	خنبك	صقلق	siflement.
صوت الوح	طنك	اواز	son d'une cloche, ou d'autre chose.
حنيني	يغلناك	تكلاح	espece de chemise qu'on met sur la cuirasse pour la cacher
الرزانة	هنك	توت	force vigeur
المحبوب الحلو الشمايل	شنك	شيوه لی محبوب	un belle personne soit femme fille home ou garcon
مزاح والملاعبه	چربك	هزل	raillerie injure ou mauvaise parole.

المكتنع رجل واليد	چنكلوك	الى اياغى اكرى اولان	un homme qui a les pieds, et les mains de travers
الدغدغة	خدوك	تاسه	tristesse
الخيال الذي ينصب في البساتين والزروع ليهرب منه الطير	تبوراك	ايكى تخته كه خوش بغليوب چتلادين اوركوده قوش	planches attachées ensemble et qui estant remuées epouvantent les oiseaux par leur bruit.
الطيب	خنك	كوكچك	joly mignon
غموم	غمناك	غملى	affligé, triste.
السهم والنشاب	ناوك	اوق	une fleche.
نافجة المسك وهو النبات المسك	ناك	مشك اوتى	herbe qui sent le musc
الردى الغير المحمود عاقبة وغير اللائق	نافرجام ناسزا	لايق اولميه	qui n'est pas propre qui n'est pas convenable.
التصغير يعني ضرب الصغير	سخوليدن	صفير اورمق	crier, sifler.
الذم والقبح	نكوهيدن	يروبيجك	avilir, abaisser une personne.

gagner	قازنمق غ	توريدة	تحصيل الدنيا
abhorrer	اكرنمك	توليدن	العيافه اذا كرهه ولم تقبليه نفسه
une plaine du côte de boukara prov=ince de perse.	بخارا جانبنده بر اوه نك ادي	امون	اسم صحراء في جانب مدينة بخارا
une cheminée, un poële	اوجق	كانون لفظ عربي	
un garcon de mau=vaise vie, addonné au peché de sodomie	مابون لفظ عربي	خنث	المخنث
une femme marriée	خاتون لفظ [illegible]	تكي	سيدة البيت
les roys	پادشاهلر	كيهان	للسلاطين
à quatre pates ou en rampant cōe un ser=pent.	سرتنى سرتنى	غزغزان	زحف الصبي على استه
parentée, famille, maison.	عشيره وقبيله	دودمان	عشيرة الرجل وعقده قبيلته
serrer sa ceinture.	طولغنمق	تنجيدن	متألم ومتأفف

ا

وسط شهور الشتاء	بهمن	اورته قيش آي	le mois qui se rencontre au coeur de l'hyver.
تفسخ الشئ	فرسودن	بوزلوب اسكمك	user, gâter, vendre vieux
البسط النفيسية والفرش التي تفرش في الدار	بيوك دوشك	شادروان	grands, tapis ou lits qu'on etale au milieu d'une chambre.
توقية الحزمة	توزيدن	اودمك قوللغي	payer le salaire au valet, ou ouvrier.
غرز بالابرة ونحوها وادخالها	سپوزيدن	صغليوب طقمق	enfoncer percer
ثلم العرض والطعن	بيغاره	طعن لفظ	reproches, reprimande qu'on fait a une personne ou affront, en parlant d'elle
الزينة وبرك وفصل احد الشيء	فر	بزك	ornement embellissement
الزياده في شغل وامر	فز	بر ايشده ارتقلق	ce qui reste d'une chose, d'un ouvrage
النبت	رويدن	رويدن بيتمك	croistre parlant des plantes ou vegetaux.

الضعيف	سغبه	زبون	foible, et encore obeissant
التبختر والمشي	كرازيدن	صللنمق	branler
قلنسوه	بوطله لغة عجمي	بورك	un capuchon, pour ce qu'il couvre la tête
اسم زوجة النوح ع	واحاله	نوحك عورتي	la feme de noé
ورد النسرين	نسترين	نسرين گلی	rose sauvage simple dont le dedans est rouge et le dehors jaune.
اول شهور الصيف ثلاثة	تير ماه	گوز	l'automne
طريق الجادة العظيمة	شاهراه	اولو يول	un grand chemin
رشح الماء	زهيدن	صوصزمق	couler dégouter
التصويت	طنطنه لغة عجمي او انه فارسيا	چغلدي چاي آوازي	le bruit, le murmure d'une riviere rapide
الزيادة وهو آلة توضع و	لويشه	يوايشه	Morailles.
جحفلة الفرس جامعة	دوشاخ	طوشق	bois qu'on attache au col des criminels

douleur d'une femme en travail d'enfant.	اوغلان طوغرمق زحمتی	درد زه	وجع الطلق والجنين
un idiot, un ignorant.	كاغه لفظ فارسی	نادان لفظ فارسی اق [illegible]	الجاهل والابله والاحمق
present pour corrompre un juge ou quelqu'un	رشوت	باره	الرشوة
etre foible, abbatu par les chagrins. les malheurs.	زبون اولمق	بخسیدن	الضعف الشديد
le son de la voix, le bruit que fait un homme en colere	آواز	دمدمه لفظ عربی جمله فارسیا	صوت المتكلم بغضب
la matrice	فرج نذ لفظ عربی الملاة	شله	الكين
soupe de bled mondé.	بلغور شورباسی	خمم لفظ عربی	شوربة فريك
une jarre	كوبجك	خمم	التشذيب
rompre une branche	بودق قرمق	خو	كسر الفرع والغصن
la solde d'un moy	ايلق ملد	ماهكانه	المشاهرة
la premiere place dans une assemblée.	صدر	پیشگاه	صدر المجلس

العاقل الجازم الضابط	قوزانه	اولو	grand sçavant, sage.
وقت و المكان	كاه	وقت لفظ عربي	le tems
الكلام الذي يكون هذيان وغلطا	يافه هذيان	هرزه سوز	mauvaises paroles
المتكلم بكلام اللغو والهذيان	ياوه كو	هرزه سوز سويلجي	celuy qui dit des paroles sales et de travers.
طارك الدف	پاچيله	برچنبر ايغ التنه الة باتمه يه قرق	Rond de bois avec son tour fait et grand coe un crible, qu'on attache aux pieds et dont on se sert en perse pour marcher dans les grandes neges
بخ بخ لك	زهي زهي	خه خه فارسي	ah, ah
فارغ	تهي	ايچي	vuide
البزاق	خدو	تكرك	le crachat
البصق	تفو	تكرمك	cracher
اسم موضع	قتو	بيرادي	nom d'un endroit, d'une place

رفات الثوب رفو لفظ عربي كوزامك — rapieceter.

سفرة الاتراك كندوري كندرك — table de cuir que les turcomans portent à coté de leurs chevaux lorsqu'ils vont à la guerre

شمامه دستنبو ييلغج — petit melon qui n'est pas encore fait qui est de differentes couleurs et qu'on donne aux petits enfans pour s'amuser.

در بیان حساب ابجد و کتاب تاریخ

دقتله قل ابجد حسابن ای پسر کلمن الفدن یادك بر بو بصیر

صی یادن قافدك اوتوز نکلایك قافدن توز توضیلو غبنیدك

چون حسابی ابجدی بلدك تمام تحفهٔ تاریخنی بل ای همام

بو حساب اوزره ایت بو مصرعی تمام قالدی سندن شاهدیا بودکار

٩٢١

عد العدّ

حیث ما علمت حساب ابجد تماما

ای افعل علی هذا الحساب من هذه المصرع

علم تاریخ تحفه

بو سنه یا شاهدی تحفهٔ جدیده

Maniere de compter à la Turque

par les lettres et l'année dans laquelle le livre

de Chahidy a été composé

Apprenés, cher enfant, à compter avec les lettres.

comptant en augmentant toujours par un depuis l'elif

ا Jus qu'au *jé* ي ; depuis L'*jé* ي par dixaines

Jus qu'au *Kaf* ق ; depuis le *Kaf* ق par centaines

Jus qu'au *Ghaïn* غ ; vous pourrés sçavoir à compter

avec les lettres et l'année dans la quelle mon livre a été

composé la quelle vous voyés en comptant toujours de même

dans le demi vers qui suit.

قالدى سندن شهدى نو يادكار

Moy étant mort, ô mon livre! tu feras comme

un present que je laisse au monde et qui servira à r[illegible]

appeller la memoire qu'on doit avoir de moy.

Voyant le nombre que chaque lettre sur que de ce demi vers

vaut vous trouverés que mon livre a été composé L'an 921

تسعمائة وعشرون

او كتابى اوكرن اى آب حيات

تعلّم هذا الكتاب اشرب من ماء الحيات

Apprenés ce livre si vous voulés avoir nar jaux delicy du ciel.

للشاهدي كلّ من يحدث الدعا
ان محشرده شفاعت مصطفى
يفعل في المحشر مصطفى يسفع يعني من دعا له بالخير

Quiconque priera chandy, Mustafa
luy obtiend ou que Dieu misericorde
a la fin du Monde.

Compte turc qui se fait avec les lettra.

ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط	ى	ك	ل	م	ن
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠	٢٠	٣٠	٤٠	٥٠
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50

س	ع	ف	ص	ق	ر	ش	ت	ث	خ	ذ	ض	ظ	غ
٦٠	٧٠	٨٠	٩٠	١٠٠	٢٠٠	٣٠٠	٤٠٠	٥٠٠	٦٠٠	٧٠٠	٨٠٠	٩٠٠	١٠٠٠
60	70	80	90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1,000

Fin
اخير
انجام

ماآهی کاآهی بکاآهی
کوشت برّه بهر صباآحی

